

Nyhetsbrev fra finansrådene ved Norges delegasjon til EU

Økonominytt

Nr. 11 – Desember 2016

INNHold:

EUROGRUPPEN OG ECOFIN	2
EUROGRUPPEN 5. DESEMBER 2016	2
ECOFIN 6. DESEMBER 2016	8
UTVIKLINGEN SIDEN FINANSKRISEN – NOEN HOVEDTREKK	21
DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN	21
ARBEIDSLEDIGHETEN	21
OFFENTLIGE FINANSER.....	24
FINANSMARKEDSSAKER	26
KOMMISJONENS FORSLAG FOR Å STYRKE BANKENES MOTSTANDSKRAFT.....	26
FORSLAG TIL DIREKTIV OM INSOLVENS, OMSTRUKTURERING OG NY MULIGHET	29
ENIGHET MELLOM RÅDET OG EUROPAPARLAMENTET OM PENGEMARKEDSFOND.....	30
REVIDERT PENSJONSKASSEDIREKTIV.....	31
PRIIPS-FORORDNINGEN - UTSETTELSE	31
KOMMISJONENS FORSLAG OM KRISEHÅNDTERING AV SENTRAL MOTPARTER (CCP).....	32
FORSLAG OM NYE REGLER OM VENTUREKAPITAL OG SOSIALE ENTREPRENØRER	32
SKATTESAKER	34
MODERNISERING AV MERVERDIAVGIFTEN I EU – ELEKTRONISK HANDEL.....	34
ANDRE SKATTESAKER.....	37

Michel Sapin and Jeroen Dijsselbloem på ECOFIN-møtet i desember. Photo: European Union

Eurogruppen og ECOFIN

- Eurogruppen gjennomgikk eurolandenes budsjettplaner for 2017. åtte land står i betydelig fare for å overskride Stabilitets- og vekstpaktens regler.
- Eurogruppen kom til enighet om å gjennomføre gjeldslettelser for Hellas uten vesentlige kostnader for kreditorene. Avtalen er senere blitt satt på vent på grunn av den greske regjeringens brudd på tidligere avtaler.
- Eurogruppen og ECOFIN hadde en foreløpig drøfting av det europeiske semesteret for 2017. En rekke land var skeptiske til Kommisjonens forslag om ekspansiv finanspolitikk for euroområdet sett under ett.
- ECOFIN kom til enighet om felles posisjon for forhandlingene med Europaparlamentet om en utvidelse av Juncker-kommisjonens investeringsplan.
- Ingen enighet om hybrid mismatch-regler mot tredjeland i skattomgåelsesdirektivet (ATAD2)
- Kommisjonens forslag om å styrke bankenes motstandskraft (kapitaldeknings- og krisehåndteringsregelverkene for banker) fikk blandet mottakelse.
- ECOFIN hadde en diskusjon av de få utestående problemstillingene i forslaget om revisjon av fjerde hvitvaskingsdirektiv. Det slovakiske formannskapet håper å ferdigstille Rådets forhandlingsposisjon før nyttår.
- ECOFIN godkjente bruk av utgiftsregel ved vurderingen av om medlemsland oppfyller stabilitets- og vekstpakten.

*Kommende møter
Maltas formannskap
våren 2016*

Eurogruppen og ECOFIN:

26.-27. januar

20.-21. februar

20.-21. mars

6.-7. april (uformelt)

22.-23. mai

15.-16. juni

Det europeiske råd:

9.-10. mars

22.-23. juni

Eurogruppen 5. desember 2016

Eurogruppen hadde to separate møter. Det første behandlet eurolandenes budsjettplaner for 2017, mens hovedsaken i det andre var Hellas' økonomiske tilpasningsprogram.

Eurolandenes budsjettplaner for 2017

Eurogruppen samlet

Eurogruppen startet møtet med en foreløpig diskusjon av Kommisjonens utkast til anbefaling om at euroområdet samlet bør føre en ekspansiv finanspolitikk tilsvarende inntil 0,5 pst. av BNP. Finansministrene var klart mer tilbakeholdne. I uttalelsen fra møtet ble det vist til at Eurogruppen - basert på Kommisjonens analyser i juli - vurderte en om lag nøytral finanspolitisk innretning samlet sett som hensiktsmessig. Finansministrene understreket i møtet 5. desember viktigheten av å finne en hensiktsmessig balanse mellom behovet for å sikre bærekraftighet i offentlige finanser og behovet for å støtte investeringer for å styrke den skjøre økonomiske oppgangen.

Eurogruppens formann Dijsselbloem uttrykte etter møtet at finansministrene ikke hadde bestemt seg for et bestemt måltall for finanspolitikken. Særlig Tyskland, Nederland og Finland er motstandere av ekspansiv politikk. Samtidig er de to førstnevnte sammen med Luxembourg de eneste landene som overoppfyller Stabilitets- og vekstpaktens regler om nær balanse på

mellomlang sikt (definert som et underskudd på 0,5-1,0 pst. av BNP, avhengig av gjeldssituasjonen). Dijsselbloem la til at det er et paradoks at landene med mulighet til å føre ekspansiv finanspolitikk ikke nødvendigvis er de samme som har størst behov for det.

I uttalelsen fra møtet fremgår det at Tyskland, Nederland og Luxembourg kan dra nytte av sin gunstige budsjettssituasjon til ytterligere å øke innenlandsk etterspørsel og vekstevnen i samsvar med individuelle forhold. Økonomikommisær Moscovici mente at det var viktigere at Eurogruppen sluttet seg til Kommisjonens tankegang enn til et spesifikt måltall.

I Eurogruppens uttalelse legges det også vekt på å øke kvaliteten på offentlige finansanser ved å vri budsjettene mot investeringer og andre utgifts- og inntektskategorier som kan bidra til å øke økonomiens vekstevne. Blant annet understrekes viktigheten av å redusere skatt på arbeid og å gjennomgå utgiftssiden for å koble bevilgninger til politiske prioriteringer og få mer valuta for pengene. Fortsatt arbeid med strukturreformer vil også bidra til å øke vekstevnen og sikre bærekraftige offentlig finanser.

Merknad

Målt ved endring i strukturelt budsjettunderskudd viser landenes egne og Kommisjonens anslag at særlig Luxembourg, men til en viss grad også Tyskland legger opp til ekspansiv finanspolitikk neste år (som i år). Nederland på sin side fortsetter å bygge ned budsjettunderskuddet, som ifølge Kommisjonens anslag både nominelt og strukturelt ventes å svare til ¼ pst. av BNP i 2017.

Individuelle budsjettplaner

Kommisjonen mottok 18 utkast til budsjettplaner for 2017 innen fristen 15. oktober. Spania og Litauen leverte planer basert på uendret politikk som følge av den politiske situasjonen i de to landene (hhv. forretningsministerium og parlamentsvalg). Eurogruppen vil komme tilbake til disse etter at Kommisjonen har vurdert nye utkast. Programlandet Hellas følges opp gjennom særlige prosedyrer.

I tillegg til budsjettplanene har Portugal og Spania utarbeidet rapporter om budsjetttiltak som en oppfølging av ECOFINs vedtak tidligere i år om at landene ikke har fulgt opp tidligere pålegg iht. Stabilitets- og vekstpaktens underskuddprosedyre. Ingen land er blitt bedt om å utarbeide nytt utkast til budsjettplaner. Kommisjonen måtte i så fall ha bedt om dette innen 14 dager etter at planene var innsendt.

Kommisjonen kom 16. november med sine anbefalinger om budsjettplanene. Disse er basert på makroøkonomiske forutsetninger fra Kommisjonens egen høstprognose, som ble offentlig 9. november. Samlet sett er det god overensstemmelse mellom aggregerte landprognoser og Kommisjonens anslag for økonomiske hovedstørrelser. Dette gjelder også finanspolitikken, som i begge tallsett viser en omlegging fra ekspansiv politikk i 2016 til om lag nøytral innretning neste år. Anslaget for budsjettunderskuddet i EA-18 (euroområdet minus Hellas) er ventet å falle fra 1,8 pst. av BNP i 2016 til 1,5 pst. av BNP i 2017. Reduksjonen er mindre enn de 0,5 pst. som ble anslått i landenes stabilitetsprogram fra i vår.

Den offentlige gjelden som andel av BNP, som i euroområdet nådde en topp i 2014 med 94,6 pst, ventes å avta til 90,6 pst. i 2017. Gjelden er imidlertid meget høy i en del land. Det er derfor fortsatt grunn til å bekymre seg over offentlige finansers bærekraft.

Kommisjonens gjennomgang viser at fem land overholder Stabilitets- og vekstpaktens budsjettregler, mens fem «i hovedsak oppfyller» disse. Åtte euroland har «risiko for ikke å

oppfylle» regelverket. Dette uttrykket brukes om land som står i fare for betydelige overskridelser av regelverket. Basert på Kommisjonens analyser ga Eurogruppen følgende anbefalinger til medlemslandene:

Land i den forebyggende delen av Stabilitets- og vekstpakten (15 land)

- Budsjettplanene fra fem land - **Tyskland, Estland, Luxembourg, Nederland og Slovakia** - oppfyller Stabilitets- og vekstpaktens krav i 2017.
- Budsjettplanene fra fire land - **Irland, Latvia, Malta og Østerrike** – «oppfyller i hovedsak» kravene i Stabilitets- og vekstpakten. For disse landene kan gjeldende budsjettplaner medføre et visst avvik fra det mellomlangsiktige underskuddmålet (maksimalt strukturelt underskudd på 0,5-1,0 pst. av BNP) eller den mellomlangsiktige konsolideringsbanen (årlig strukturell bedring av budsjettet med 0,6 pst. av BNP). Eurogruppen «inviterer» landene i denne kategorien til å sikre overholdelse av regelverket i den nasjonale budsjettprosessen og «ønsker velkommen» forpliktelsene til å gjennomføre nødvendige tiltak.
- Seks land – **Belgia, Finland, Italia, Kypros Litauen og Slovenia** – får stempelet «risiko for ikke å overholde» Stabilitets- og vekstpakten. Budsjettplanene fra disse landene kan resultere i et betydelig avvik fra kravet om en årlig konsolidering på minst 0,6 pst. av BNP mot det mellomlangsiktige budsjettmålet. Disse landene «inviteres» til å gjennomføre de nødvendige tiltakene for å sikre at 2017-budsjettet er i tråd med regelverket. Finland og Litauen har søkt om at spørsmålet om oppfyllelse av regelverket vurderes i lys av unntaksbestemmelsene for gjennomføring av strukturelle reformer (begge) og investeringsklausulen (Finland). Eurogruppen vil ta stilling til dette senere på grunnlag av anbefaling fra Kommisjonen. På grunn av store avvik fra regelverkets konsolideringskrav ble begge landene uavhengig av denne vurderingen bedt om å gjennomføre tiltak for å få budsjettet i overensstemmelse med regelverket. Litauen ble bedt om å oppdatere den opprinnelige budsjettplanen, som var basert på uendret politikk. Italias budsjettplan ble ikke drøftet ettersom landets finansminister ikke deltok pga. regjeringens krisen etter folkeavstemningen om grunnlovsreformer. Italia ble likevel bedt om å vedta omfattende tiltak for å holde budsjettet for 2017 innen Stabilitets- og vekstpaktens rammer når ny regjering er på plass.

Land i underskuddprosedyre (3 land)

- **Frankrikes** budsjettplan vurderes i «hovedsak å oppfylle» Stabilitets- og vekstpakten. Denne konklusjonen trekkes på grunnlag av Kommisjonens anslag om at underskuddet vil komme noe under terskelverdien på 3 pst. av BNP i 2017 i tråd med vedtaket om underskuddprosedyre. Kommisjonen uttaler imidlertid også at budsjettkonsolideringen har vært klart mindre enn anbefalt. Frankrike vil ventelig overskride terskelverdien igjen i 2018 basert på en forutsetning om uendret politikk.
- Det er risiko for at **Portugals** budsjettplan ikke oppfyller Stabilitets- og vekstpakten, men ligger nær grensen til å kunne ha blitt vurdert som «hovedsakelig i overensstemmelse» med denne. Eurogruppen «ønsker velkommen» landets forpliktelse til å gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre at 2017-budsjettet vil være i overensstemmelse med regelverket.
- Det er risiko for at budsjettplanen fra **Spania**, som er basert på uendret politikk ettersom Rajoy-regjeringen på innsendingstidspunktet fortsatt var forretningsministerium, ikke oppfyller Stabilitets- og vekstplanen. Basert på den foreløpige planen vil Spania verken nå

underskuddprosedyrens «mellommål» i 2017 eller målet om å komme under terskelverdien på 3 pst. av BNP i 2018. Eurogruppen «inviterer» på denne bakgrunn Spania til så snart som mulig å sende inn en oppdatert budsjettplan som sikrer at påleggene i underskuddprosedyren nås.

Spanias finansminister De Guindos orienterte om regjeringens konsolideringstiltak for å oppfylle pålegget i sommerens vedtak om underskuddprosedyre.

Kommisjonen har anbefalt at underskuddprosedyrene mot **Portugal og Spania** stilles i bero. Dette innebærer at Kommisjonen heller ikke vil fremme forslag om midlertidig suspensjon av deler av de to landenes andel av EU-budsjettets strukturfondsmidler. Rådet vil ta stilling til anbefalingen på et senere tidspunkt.

Professor Niels Thygesen, den første lederen av det nylig etablerte European Fiscal Board, deltok i møtet. Thygesen orienterte om rådets etablering og rolle samt samarbeidet med Kommisjonen og Eurogruppen.

Det økonomiske tilpasningsprogrammet for Hellas

Hellas fikk i august 2015 avtale med eurolandenes krisefinansieringsmekanisme, ESM, om et tredje økonomisk tilpasningsprogram siden 2010. Totalrammen for det nye programmet er 86 mrd. euro. Av dette ble 21,4 mrd. euro utbetalt i løpet av fjoråret. Det umiddelbare kapitalbehovet i bankene var klart lavere enn man hadde lagt til grunn.

Eurogruppen godkjente 24. mai 2016 første statusgjennomgang, som banet vei for programmets andre fase. I oktober fikk Hellas utbetalt de siste 2,8 milliarder euro av totalt 10,3 mrd. euro i denne fasen. Beløpene brukes til betaling av statsgjeld til offentlige kreditorer og nedbygging av betalingsrestanser til innenlandske leverandører.

Den andre statusgjennomgangen, som omfatter 33 spesifiserte reform-/budsjetttiltak innenfor fire hovedpilarer, startet i slutten av oktober. Disse pilarene er 1) ratifikasjon av den mellomlangsigtede planen, som blant annet omfatter mål for det rentekorrigerende budsjettoverskuddet (primæroverskuddet) i 2018 og på mellomlang sikt, 2) arbeidsmarkedsreformer i tråd med beste praksis i EU, herunder når det gjelder gruppeoppsigelser og kollektive forhandlinger, 3) bedre forretningsklimaet gjennom liberalisering av frie yrker, vedta lov om lisenser, redusere byråkratiske hindre, investeringshindre og andre tiltak for å bedre konkurranseevnen og 4) avklare med kreditorene hvilke statlige eiendeler og foretak som skal bli overført til det nye privatiserings- og investeringsfondet.

Eurogruppen fikk 5. desember en orientering fra de samarbeidende kreditorinstitusjonene (Kommisjonen, IMF, ESM og ECB) og Hellas' finansminister Tsakalotos om utviklingen i arbeidet med programmets andre statusgjennomgang. Viktige tiltak er fortsatt ikke avklart. Dette gjelder blant annet et kravet om rentekorrigerende budsjettoverskudd på 3,5 pst av BNP i 2018 og på mellomlang sikt og arbeidsmarkedsreformene. Greske myndigheter må i samråd med institusjonene gjennomføre ytterligere strukturreformer og beslutningsmekanismer for å sikre bærekraftig budsjettutvikling også etter avslutningen av tilpasningsprogrammet. Det var uenighet mellom finansministrene om hvor lenge Hellas måtte opprettholde et rentekorrigerende underskudd på 3,5 pst. av BNP, varierende fra tre til ti år. Eurogruppen vil komme tilbake til

dette på et senere tidspunkt. ILO (FNs internasjonale særorganisasjon for arbeidslivet) bidrar i utformingen av arbeidsmarkedsreformene.

Eurogruppen understreket også at utnevnelse av styret for privatiserings- og investeringsfondet må skje innen utgangen av januar 2017 slik at fondet raskt kan komme i full drift.

Eurogruppen oppfordret Hellas og institusjonene til raskt å gjenoppta forhandlingene med sikte på å nå en avtale på administrativt nivå så snart som mulig. En avtale må basere seg på avtalen fra august 2015. Eurogruppens arbeidsgruppe fikk fullmakt til å vurdere om denne er fulgt opp. Finansministrene bekrefter også at programgjennomføringen, kondisjonaliteten og målene vil bli vurdert regelmessig på grunnlag av innspill fra de samarbeidende institusjonene. Ifølge Moscovici var man nær en avtale, og institusjonene sto klare til å dra til Aten med det første for å ferdigstille den andre statusgjennomgangen.

Eurogruppen sluttet seg til kortsiktige gjeldstiltak med utgangspunkt i forslag fra ESM. Tiltakene, som er utarbeidet innenfor rammen av Eurogruppens konklusjoner i maimøtet, omfatter følgende:

- Glatte tilbakebetalingsprofilene for lån fra EFSF (ESMs forløper som krisefinansieringsmekanisme) innenfor en vektet gjennomsnittlige løpetid på inntil 32,5 år.
- Frafall av opptrappingen av rentemarginen i 2017 på 200 basispunkter for tilbakekjøps-transje i det andre greske tilpasningsprogrammet. Slik opptrapping skulle finne sted dersom Hellas ikke skaffet til veie tilstrekkelige privatiseringsinntekter til å nedbetale gjeld.
- Bruke EFSFs/ESMs finansieringsstrategi til å redusere renterisikoen uten å påføre tidligere programland ekstra kostnader. Dette vil bli gjennomført ved rentebytteavtaler og andre finansielle operasjoner som vil redusere fremtidige rentebetalinger.

ESM fikk fullmakt til å gjennomføre tiltakene uavhengig av ferdigstillelsen av statusgjennomgangen. Administrerende direktør Regling uttalte under pressekonferansen etter møtet at ESM ville starte gjennomføringen av de kortsiktige tiltakene i nær fremtid. Tiltakene kan bidra til en betydelig bedring av den greske statsgjeldens bærekraft og redusere renterisikoen. På usikkert grunnlag antydte Regling at gjeldsbyrden kunne reduseres med 20 pst. av BNP innen 2060.

Frafallet av opptrapping i 2017 innebærer at medlemslandene gir slipp på 200 mill. euro i inntekter. Utover dette bærer Hellas de kortsiktige kostnadene ved rente-swaps mv. for å få en fremtidig gevinst.

ESM fikk også fullmakt til å inngå en tilleggs-MoU etter at Hellas fullt ut har gjennomført alle «tidligtiltakene» i andre statusgjennomgang og det foreligger godkjenning fra medlemslandene.

I uttalelsen fra Eurogruppen står det at IMF-staben gjentok tidligere utsagn om at den vil anbefale et nytt finansieringsarrangement overfor IMF's styre så snart som mulig etter at en avtale er inngått på administrativt nivå i tråd med etablert IMF-praksis.

Formann Dijsselbloem uttalte etter møtet at IMF-deltakelse i programmet i inneværende år ikke lenger var realistisk. IMF's representant i møtet uttrykte at IMF's styre uansett ikke kan behandle saken før det foreligger en avtale mellom Hellas og EU-siden om den andre statusgjennomgangen.

Euclid Tsakalotos and Valdis Dombrovskis. Photo: The European Union

Kommentarer

Det er fortsatt uenighet mellom IMF og Eurogruppen på sentrale områder. Dette gjelder særlig hvilke tiltak som er nødvendige for at den greske statsgjelden kan anses som bærekraftig, som er kriteriet for IMF's deltakelse i programmet. IMF antar at programmets budsjettmål på sikt bare kan nås ved ytterligere pensjonsreformer og skatteøkninger, som kan virke negativt på den økonomiske utviklingen. Institusjonen har derfor tatt til orde for at Eurogruppen reduserer det mellomlangsigte budsjettmålet og aksepterer en større nominell gjeldsnedskrivning. Eurogruppen og Kommisjonen mener at IMF er for pessimistisk i sine vurderinger av virkningene av reformprogrammet. Eurogruppen vedtok i mai i år at en evt. mer omfattende gjeldslette ville bli vurdert etter programmets avslutning i 2018 på grunnlag av analyser av gjeldens holdbarhet. IMF er heller ikke fornøyd med EU-sidens oppfølging av avtalte reformtiltak på en del områder. Det samme gjelder den greske regjeringens vilje og evne til å gjennomføre reformer.

IMF-deltakelse i programmet har vært ansett som viktig for fortsatt støtte fra den tyske og nederlandske nasjonalforsamlingen. Samtidig er særlig Tysklands finansminister blant de største motstanderne av nominell nedskrivning av den greske statsgjelden slik IMF krever.

Oppdatering

ESM-tiltakene ble 14. desember satt på vent etter at den greske regjeringen hadde foreslått en engangsutbetaling til pensjonistene uten å ha tatt opp saken med representantene for kreditorene. Bakgrunnen for forslaget var at statsbudsjettet ligger an til å overoppfylle kravet for 2016. Kommisjonens visepresident Dombrovskis omtalte den greske regjeringens handlemåte som unødvendig og ikke særlig nyttig.

Etter dette er det ikke lenger grunn til å tro at Hellas og institusjonene vil ferdigstille en avtale på administrativt nivå i inneværende år. Dombrovskis uttalte nylig at med godvilje fra alle sider ville den kunne være på plass om noen få måneder.

ECOFIN 6. desember 2016

[Møtesiden](#) for ECOFIN 6. desember.

ECOFIN hadde som vanlig en meget omfattende dagsorden i formannskapetets siste møte. Temaene omfattet blant annet Juncker-kommisjonens investeringsplan, skattesaker, finansmarkedssaker og økonomisk politikk.

Juncker-kommisjonens investeringsplan – utvidelse og arbeid med å fjerne investeringshindre

Kommisjonen foreslo 14. september i år å doble garantifondets (EFSIs) garantikapasitet og varighet. Dette innebærer å forlenge gjeldende investeringsplan til 2020. Innen 2020, som er siste året i gjeldende langtidsbudsjettperiode (2014-20), ventes fondet å bidra til økte investeringer med 500 milliarder euro. Kommisjonen oppfordret samtidig medlemslandene til å bidra ytterligere til EFSIs kapasitet for å nå målet om å doble investeringene.

Kommisjonen understreket betydningen av at investeringsplanen faktisk fører til økte investeringer. Transparensen vil bli økt ved at det heretter skal forklares hvorfor EFSI har gitt garanti til det enkelte prosjekt og hvordan det oppfyller EFSI-forordningens krav om at bidrag skal gi faktisk økte investeringer (addisjonalitet).

I neste fase vil EFSI garantere flere grenseoverskridende og bærekraftige prosjekter som del av arbeidet med å oppfylle klimamålene (COP21-avtalen).

For å bedre den geografiske fordelingen av prosjektene vil Kommisjonen legge økt vekt på lokal teknisk bistand i medlemsland. Kommisjonen foreslår også å gjøre det enklere å kombinere søknader om EFSI-finansiering og fra andre finansieringskilder i EU (som fra struktur- og investeringsfondene).

Kommisjonen vil også øke andelen av EFSI som medgår til små og mellomstore bedrifter (SMB-er) og styrke den sosiale dimensjonen i investeringsplanen.

Kommisjonen har for årene etter 2020 til hensikt å fremme forslag for å sikre et fortsatt bærekraftig nivå på de strategiske investeringene.

ECOFIN vedtok det slovakiske formannskapetets utkast til rådsposisjon for forhandlingene med Europaparlamentet. Dermed er kravet fra Det europeiske råds møte i oktober oppfylt.

I møtet gratulerte visepresident Katainen det slovakiske formannskapet med rask behandling av Kommisjonens forslag. Han sa seg i all hovedsak fornøyd med Rådets posisjon, men mente at Rådet hadde svekket bestemmelsen om å forby skatteunndragelse og aggressiv skatteplanlegging. Den europeiske investeringsbanken og Det europeiske investeringsfondet har forbud mot deltakelse i slike prosjekter. Katainen håpet at dette ville bli rettet opp under trilogiforhandlingene med Europaparlamentet. Videre uttrykte Katainen at man vil arbeide videre med å bedre den geografiske fordelingen av prosjekter i planen. Han minnet samtidig om at dersom man tok utgangspunkt i EFSI-prosjekter som andel av BNP, er Estland etterfulgt av Bulgaria, Spania, Italia og Hellas de største mottakerne. Som vanlig understreket Katainen betydningen av planens tredje pilar om å fjerne investeringshindre.

I den etterfølgende diskusjonen stilte en rekke finansministre seg kritiske til at den eksterne evalueringen var kommet så sent at det ikke hadde vært mulig analysere den før Rådets posisjon måtte fastlegges. Videre tok flere til orde for at den geografiske balansen måtte bedres ytterligere ved blant annet å styrke regionale investeringsrådgivningssentre samt få til

effektive partnerskap mellom offentlige og private aktører. Enkelte pekte på at investeringsplanen må gi reelt økte investeringer og advarte mot faren for at subsidierte EFSI-prosjekter skal føre til utstøting av private prosjekter. Det ble også tatt til orde for å utvide mandatet til også å omfatte finansiering av sikkerhets- og forsvarsinvesteringer. En rekke ministre understreket viktigheten av å fjerne investeringshindre, at prosjektene hadde høy kvalitet og at det ble gjennomført ny ekstern evaluering etter en tid.

Som svar på finansministrene kritikk pekte Katainen på at Kommisjonens forslag inneholdt mange forbedringer med utgangspunkt i lærdommene fra investeringsplanens første «driftsår». Videre opplyste han at neste evaluering av EFSI ville finne sted i juni 2018. Dette kan fremskyndes dersom finansministrene anser det som ønskelig. Maltas påtroppende formannskap ville ta stafettpinnen videre og søke enighet med Europaparlamentet i løpet av første halvår 2017.

ECOFIN vedtok rådskonklusjoner om arbeidet med investeringsplanens tredje pilar, som sikter mot å fjerne investeringshindre.

Som spesifikke investeringshindre i medlemslandene nevnes ugunstig forretningsklima, ineffektiv offentlig administrasjon og byrder som følge av regelverk, markedsstørrelse og –struktur, hindre knyttet til adgang til kapital for små og mellomstore bedrifter, komplekse skattesystem samt lite effektive produkt- og arbeidsmarkeder. I tillegg trekkes frem hindre knyttet til investeringer i nettverksindustri (transport, energi og telekommunikasjon), til bruken av offentlig-private partnerskap, bruken av EU-fond og som følge av lite effektivt insolvensrammeverk i mange land.

Rådet uttrykte at arbeidet med strukturreformer må fortsette, EUs indre marked må styrkes, rammevilkårene må gjøres mer forutsigbare, investeringsklimaet bedres og administrative byrder må reduseres.

Kommentar

En forlengelse og utvidelse av investeringsplanen er også koblet til midtveisgjennomgangen av EUs langtidsbudsjett (MFF2014-20). I den foreløpige enigheten mellom samtlige medlemsland minus ett er det lagt opp til å øke bevilgningene til EFSI med 1,1 milliarder euro, som skal dekkes inn av rentenettoen fra EFSI-fondet og innsparing på andre budsjettposter. EU-garantien til EFSI vil med den foreslåtte økningen øke fra 16 milliarder euro for EFSIs første fase (2015-2018) til samlet 26 milliarder euro (2015-20). I tillegg har EIB bedt om kapitalpåfyll til fondet på 2,5 milliarder euro.

Kommisjonens forslag for å styrke bankenes motstandskraft

Kommisjonen la 23. november frem en pakke med forslag for å styrke banksektorens motstandskraft mot kriser samtidig som den skal kunne støtte opp under økonomisk vekst. Det foreslås endringer i kapitaldekningsdirektivet (CRD), kapitaldekningsforordningen (CRR), krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD) og forordningen om den felles krisehåndteringsmyndigheten (SRMR).

Endringsforslagene tar sikte på å gjennomføre avtalte standarder utarbeidet i regi av Baselkomiteen for banktilsyn (BCBS) 1 og G20s Financial Stability Board (FSB) for å sikre finansiell stabilitet og hindre nye finanskriser.

Samtidig foreslår Kommisjonen tilpasninger på enkelte områder som den anser nødvendig for å fremme økonomisk vekst og sysselsetting. Dette gjelder kravene om uvektet kjernekapitalandel, stabil finansiering og markedsrisiko. For at banker fortsatt skal kunne spille en viktig rolle i finansieringen av næringsliv og husholdninger, foreslår Kommisjonen dessuten tiltak for å gjøre regelverket mer proporsjonalt i forhold til bankers kompleksitet, størrelse, forretningsprofil mv. når dette er hensiktsmessig. Det foreslås også tiltak som vil støtte opp under SMB-er og investeringer i infrastruktur.

(En mer omfattende omtale av forslagene er sendt hjem tidligere.)

Pressemeldingen med lenker til endringsforslagene ligger [her](#).

I ECOFIN-møtet redegjorde visepresident Dombrovskis for forslagene og la vekt på at disse bidro klart til risikoreduksjon i banksektoren. Dette er oppfølging av ECOFIN-kompromisset fra juni om at risikoreduksjon var en forutsetning for risikodeling gjennom det felles banksikringsfondet (EDIS) og bremseklossen for det felles krisehåndteringsfondet (SRF).

Forslagene fikk blandet mottakelse blant finansministrene. Flere sa seg generelt fornøyd med forslaget og fremhevet den økte proporsjonaliteten som positiv. Et flertall var imidlertid kritiske på flere punkter. Mange land – med Nederland, Tyskland og Den europeiske sentralbanken i spissen – var negative til at forslaget ikke bidro til særlig risikoreduksjon i banksektoren, inneholdt for mange avvik fra de internasjonale standardene og begrenset nasjonale tilsynsmyndigheters mulighet til å pålegge særskilte krav. I tillegg hadde man i for liten grad fjernet nasjonale valgmuligheter og fleksibilitet, som kan undergrave stabiliteten. Mange land, særlig de sentral- og øst-europeiske, var kritiske til at forslaget innebar endringer i forholdet mellom verts- og hjemland, som kunne øke den ustabiliteten og usikkerheten i vertsland.

Merknad

Rådet tar sikte på å fastlegge sin posisjon til forhandlingene med Europaparlamentet for krisehåndteringselementene i pakken innen sommeren 2017, mens man regner med å bruke ett år lengre for å enes om de mer kontroversielle kapitaldekningsforslagene.

Hvitvaskingsdirektivet

Kommisjonen la 5. juli frem forslag om å styrke arbeidet med å bekjempe terrorfinansiering, skatteunngåelse og hvitvasking av penger. Forslaget har form av endringer i fjerde hvitvaskingsdirektiv (4AMLD). I tillegg har ECOFIN satt som mål at medlemslandene skal gjennomføre vedtatt hvitvaskingsregelverk innen utgangen av 2016. Fristen i direktivet er 26. juni 2017.

Pressemeldingen ligger [her](#) og forslaget til endringer i 4. hvitvaskingsdirektiv ligger [her](#).

Hovedelementene i Kommisjonens endringsforslag er som følger:

¹ Forslagene baserer seg på tidligere vedtatte Baselstandarder. Disse omfatter ikke de omstridte problemstillingene om blant annet beregning av kredittrisiko og operasjonell risiko, som fortsatt diskuteres i Baselkomiteen.

Bekjempelse av terrorfinansiering:

- Tilbydere av vekslingstjenester mellom virtuelle penger og fysiske penger samt såkalte «wallet providers» (leverandører av «lommebøker» som gir tilgang til virtuelle penger) skal omfattes av 4. hvitvaskingsdirektiv. Dermed må disse følge direktivets krav om å gjennomføre forebyggende tiltak og rapportere mistenkelige transaksjoner.
- Redusere bruken av anonyme forhåndsbetalte instrumenter, herunder forhåndsbetalte, anonyme betalingskort. Dette gjøres ved å redusere grensen for krav til identifikasjon fra 250 til 150 euro samtidig som kravene til kundekontroll utvides. Forhåndsbetalte kort utstedt utenfor EU vil bare kunne brukes i EU når disse oppfyller krav som svarer til 4AMLD.
- EU-landenes finansielle etterretningsenheter skal få utvidete fullmakter. Disse vil få tilgang til et bredere sett med opplysninger samtidig som de skal få tilgang til opplysninger i de sentrale registrene over bank- og betalingskonti og sentrale systemer for data-uttrekk, som skal etableres i medlemslandene. Samtidig foreslår Kommisjonen å styrke reglene om samarbeid mellom landenes finansielle etterretningsenheter.
- Harmonisere EUs holdning overfor risikofylte tredjeland (land med mangelfullt regelverk for bekjempelse av terrorfinansiering og hvitvasking) for å unngå «forum-shopping» mellom land med utgangspunkt i ulike regler på området. Banker skal gjennomføre ekstra kontroll (due diligence) av pengestrømmer fra slike tredjeland.

Finansminister Gramegna (Luxembourg) og Finansminister Ozola (Latvia). Photo: European Union

Strengere transparensregler for å hindre skatteunndragelse og hvitvasking:

- Full offentlig tilgang til registre over reelt eierskap i selskaper og truster engasjert i kommersiell virksomhet (gjennomføres ved endringer i 1. selskapsdirektiv - Direktiv 2009/101/EF) samt i familie- og veldedighets-truster dersom man har legitim interesse. Kommisjonens forslag klargjør også at medlemslandet der trusten er administrert, må sørge for registrering.

- Ovenstående registre skal kobles sammen slik at finansielle etterretningsenheter og andre myndigheter på en enkel og effektiv måte skal kunne identifisere reelt eierskap. Dette vil øke transparenskravene til selskaper og truster.
- Ytterligere opplysninger skal stilles til rådighet for myndighetene. Forslaget innebærer at både gamle og nye konti skal bli behørig kontrollert. Dette skal hindre at konti som kan brukes til ulovlige aktiviteter, unnslipper kontroll. Passive selskaper og truster, f.eks. slike som var fremtredende i Panama Papers, vil også bli gjenstand for økt kontroll og strengere regler.

Til ECOFIN-møtet forelå utkast til kompromiss fra formannskapet om Rådets forhandlingsposisjon. I tråd med vurderingene fra Rådets rettstjeneste i ECOFIN-møtet i november var forslaget om allmenn tilgang til reelle eier tatt ut. Dette var erstattet av formulering om at slik tilgang skal være basert på «berettiget interesse».

I ECOFIN-møtet fikk kompromissforslaget betydelig støtte. Enkelte pekte på at ambisjonsnivået var redusert sammenlignet med Kommisjonens forslag. For en del land var det viktig å ha mulighet til å beholde gjeldende nasjonale regelverk om full offentlighet om slike eierskap. Det var heller ikke full enighet om omtalen av politisk utsatte personer (PEPs).

Kommentarer

ECOFIN-formann Kazimir har prioritert meget høyt å komme frem til felles rådsposisjon om revisjonen av direktivet. Etter ECOFIN-møtet behandles et nytt kompromissforslag med sikte på enighet i dagene før jul.

Gjennomføringen av bankunionen

Dette har vært et fast punkt på ECOFINs dagsorden det siste året. Bankunionen omfatter per i dag kun euroland. Øvrige EU-land er invitert til å delta.

Et tilstrekkelig antall deltakere i bankunionen hadde per 30. november 2015 ratifisert den mellomstatlige avtalen (IGA) om det felles krisehåndteringsfondet (SRF) slik at bankunionens andre fase med krisehåndteringsmyndigheten (SRM) ble etablert fra 1.1.2016. Fra samme tidspunkt erstattet SRF deltakerlandenes nasjonale krisehåndteringsfond iht. krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD).

Status for gjennomføringen av tiltak knyttet til krisehåndtering i bankunionen var per 30. november 2016 var som følger:

- Ratifikasjon av IGA med frist 30.11.2015: 19 av de 19 deltakerne (eurolandene) i bankunionen har deponert ratifikasjonsinstrumentene. I tillegg har Ungarn ratifisert.
- Overføringene av avsetningene på 4,3 milliarder euro til SRF i 2015, samlet inn fra nasjonale banker iht. krisehåndteringsdirektivet (BRRD), er fullført og i tråd med IGA.
- 15 av de 19 deltakerlandene i bankunionen har underskrevet avtale med SRM om lånefasilitet for brofinansieringen (individuelle kredittlinjer fra hvert enkelt deltakerland til vedkommende lands andel i fondet) av SRF i oppbyggingsperioden 2015-24. (Kredittlinjene reduseres i takt med oppbyggingen av fondet.)

På samme tidspunkt har samtlige EU-land implementert BRRD i nasjonal lov, mens Belgia fortsatt ikke har gjennomført innskuddsgarantidirektivet fullt ut.

Kommentarer

ECOFIN ble i juni enig om et veikart for det videre arbeidet med bankunionens felles sikringsfond (EDIS) og andre tiltak for risikodeling samtidig som risikoen skal reduseres. Veikartet inneholder følgende fire elementer: 1) tiltak for å redusere risiko, 2) bremsekloss for det felles krisehåndteringsfondet (SRF), 3) behandlingen av statsobligasjoner i bankenes balanser og 4) felles banksikringsfond i bankunionen (EDIS).

Arbeidet på teknisk nivå i ad hoc arbeidsgruppen for EDIS har gjort fremskritt når det gjelder anvendelsesområdet, de ulike fasene i innføringen av det felles sikringsfondet og finansiering. Teknisk arbeid med en bremsekloss for SRF har også startet.

Det europeiske semesteret – den årlige vekstundersøkelsen

Det europeiske semesteret er EUs viktigste ramme for samordningen av den økonomiske politikken.

Kommisjonen offentliggjorde 16. november en pakke med dokumenter som representerer starten på det europeiske semesteret 2017. Disse er 1) den årlige vekstundersøkelsen, 2) varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser og 3) utkast til Rådets anbefalinger om den økonomiske politikken i euroområdet. Rapportene behandles og følges opp i ECOFIN og andre rådsformasjoner samt i Det europeiske råd. Nye rapporter lanseres og drøftes i løpet av semesterperioden, som varer til juli 2017.

Den årlige vekstrapporten skisserer de overordnede utfordringene i den økonomiske politikken i EU. Arbeidsledigheten og offentlig budsjettunderskudd har falt markert siden 2013 og ventes fortsatt å falle. Kommisjonen understreker likevel at oppsvinget er skjørt og produktivitet utviklingen ligger under det langsiktige potensialet. Samtidig er investeringsnivået fortsatt under førkrise nivået. Den fortsatt høye arbeidsledigheten i store deler av EU har gitt negative sosiale konsekvenser i flere land.

I lys av ovenstående beskrivelse av situasjonen holder Kommisjonen i vekstrapporten for 2017 fast ved prioriteringene fra de senere år: 1) fremme investeringer, 2) gjennomføre struktur-reformer og 3) føre ansvarlig finanspolitikk.

Investeringene skal økes ved å forlenge Juncker-kommisjonens investeringsplan og intensivere arbeidet med å fjerne investeringshindre.

Strukturreformene skal bidra til å øke produktivitetsveksten og skape flere arbeidsplasser. På EU-nivå vil fortsatt utbygging av det indre markedet, herunder det digitale indre markedet, stå sentralt. EU-landene må fortsette reformene av arbeidsmarkedene gjennom å sikre høy grad av fleksibilitet, kvalifisert arbeidsstyrke og sosialt sikkerhetsnett. Bekjempelsen av ungdomsledighet skal intensiveres og flyktninger må integreres i arbeidsmarkedet.

Kommisjonen mener at det innenfor rammen av en ansvarlig finanspolitikk vil være mulig å føre en ekspansiv finanspolitikk tilsvarende inntil 0,5 pst. av BNP i 2017 for euroområdet samlet for å styrke det skjøre oppsvinget. Dette skal skje ved at land med handlerom skal bruke ekspansiv finanspolitikk til å støtte opp under innenlandsk etterspørsel og investeringer av høy kvalitet. Euroland i den dorebyggende delen av Stabilitets- og vekstpakten bør sikre tilstrekkelig etterlevelse av budsjettreglene, mens land i underskuddprosedyre bør sikre rettidig korreksjon av underskuddet, herunder å etablere en finanspolitisk «buffer» mot uforutsette hendelser.

Eurolandene oppfordres til fortsatt arbeid med å bedre sammensetningen av offentlige finanser for å underbygge økonomisk vekst. Kommisjonen har gitt en nærmere argumentasjon for den ekspansive finanspolitiske innretningen i 2017 i en egen meddelelse, presentert samme dag som de øvrige dokumentene i første etappe av det europeiske semesteret.

I varslingsrapporten om makroøkonomiske ubalanser presenterer Kommisjonen en rekke økonomiske indikatorer som kan gi en foreløpig indikasjon på slike ubalanser. Generelt er det gjort fremskritt i landenes bestrebelser på å redusere ubalansene, men det er fortsatt risiko i en del land. Flere land har redusert driftsbalanseunderskudd, men en del land har fortsatt stort overskudd. Det store og voksende driftsbalanseoverskuddet i euroområdet samlet har sitt motstykke i fortsatt svak innenlandsk etterspørsel og lavt investeringsnivå. Videre reduseres den private gjelden, men ikke i tilstrekkelig rask tempo. Dette fører til lav fortjeneste og fortsatt stor andel misligholdte lån i banksektoren. Selv om sysselsettingen øker, er arbeidsledigheten meget høy i noen land. I enkelte land øker boligprisene bekymringsfullt raskt.

Kommisjonen vil gjennomføre dybdeanalyser om makroøkonomiske ubalanser i 13 land – seks færre enn i fjor. Disse er Bulgaria, Finland, Frankrike, Irland, Italia, Kroatia, Kypros, Nederland, Portugal, Slovenia, Spania, Sverige og Tyskland, som alle også ble undersøkt i fjor. Belgia, Estland, Romania, Storbritannia, Ungarn og Østerrike er tatt av listen.

I utkastet til anbefalinger for den økonomiske politikken for euroområdet samlet for 2017-18 anbefales medlemslandene å gjennomføre økonomisk politikk som understøtter den økonomiske veksten på kort og lang sikt, korrigerer makroøkonomiske ubalanser, forbedrer økonomienes tilpasningsevne, forbedrer det institusjonelle rammeverket og forretningsklimaet, fjerner investeringsbarrierer, samt fremmer jobbskaping og rettferdighet. Elementene i politikken omfatter blant annet arbeidsmarkedsreformer og sosial dialog, mer effektive utdanningssystemer, moderne sosialforsikringssystemer og ekspansiv finanspolitikk. I tillegg anbefales eurolandene å bli enige om et felles banksikringsfond på grunnlag av Kommisjonens forslag fra november 2015 og starte arbeidet med å etablere en felles bremsekloss (backstop) for bankunionens felles krisehåndteringsfond innen utløpet av fondets overgangsperiode i 2023. Eurolandene anbefales også å arbeide videre med øvrige elementer i gjennomføringen av et tettere eurosamarbeid (ØMU).

I ECOFIN-møtet gjennomgikk visepresident Dombrovskis hovedtrekkene i Kommisjonens dokumenter.

Det ble ingen større diskusjon blant finansministrene. Eurolandenes finansministre hadde gitt uttrykk for sine synspunkter i Eurogruppen dagen før. Se omtale over. Det er generelt lite uenighet om innholdet i Kommisjonens dokumenter og anbefalinger bortsett fra anbefalingen om ekspansiv finanspolitikk for euroområdet samlet. ECOFIN vil komme tilbake til saken 27. januar.

Forenkling i gjennomføringen av Stabilitets- og vekstpakten

Eurogruppen har ved flere anledninger drøftet hvordan Stabilitets- og vekstpakten kan gjøres mer transparent, forutsigbar og forståelig. Mange har klaget på at regelverket har blitt altfor komplisert de siste årene, herunder som følge av for mange indikatorer. Dessuten er en sentral indikator (strukturell budsjettbalanse, som særlig er viktig i den forebyggende delen av pakten) en beregnet størrelse basert på en rekke parametere og forutsetninger. Det er blitt fremført at gjeldende metode gir tilfeldige utslag, slik at håndteringen av enkeltland blir ulik. Selve Stabilitets- og vekstpakten skal ikke endres. Det er politisk stemning for å legge mer vekt

på parametere som finansministrene selv har større kontroll over og lettere kan bli målt mot, som f.eks. bruk av utgiftsregler.

Etter lange og vanskelige forhandlinger kom ECOFINs økonomiske og finansielle komité (EFC) 29. november til enighet om en avtale om hvordan man skal forenkle vurderingen av oppfyllelsen av Stabilitets- og vekstpaktens regler. Avtalen omfatter både den forebyggende og den korrigerende delen av pakten. Utgiftsindikatoren som innføres, setter en øvre grense for veksten i offentlige utgifter. Indikatoren for strukturell budsjettbalanse vil fortsatt spille en viktig rolle i overvåkingen av finanspolitikken. ECOFIN godkjente avtalen fremforhandlet i EFC.

ATAD 2: Ingen enighet om Hybrid mismatch-regler mellom EU-land og tredjeland

ECOFIN diskuterte et foreslått direktiv om hybrid mismatch mellom EU-land og tredjeland (ATAD 2). Reglene er foreslått innarbeidet ved en endring i skatteomgåelsesdirektivet, Anti Tax Avoidance Directive eller ATAD (direktiv 2016/1164/EU), som ble vedtatt i juli 2016 og trer i kraft fra 2019. Forslaget ble også omtalt i [Økonominytt nr. 10/2016](#).

Nærmere om forslaget

[Forslaget til endring av skatteomgåelsesdirektivet \(ATAD 2\)](#) ble fremmet 25. oktober 2016 som del av Kommisjonens forslag til [selskapsskattereform](#). Forslaget ble første gang diskutert i ECOFIN-møtet 8. november 2016.

Kommisjonens forslag inneholder tiltak for å stanse bruk av misforhold mellom ulike nasjonale skatteregler for å unngå beskatning. Slike misforhold omtales gjerne som hybrid mismatch. Hybrid mismatch oppstår når landene klassifiserer visse inntekter eller enheter forskjellig for beskatning. Selskapene kan tilpasse seg disse ulikhetene og på den måten unngå beskatning i begge land. De foreslåtte reglene gjelder for transaksjoner mellom assosierte selskaper, dvs. der det ene selskapet direkte eller indirekte eier minst 25 pst. av det andre selskapet. I tilfeller der det oppstår hybrid mismatch, skal fradrag nektes eller beskatning kreves.

Forslaget som er fremmet av Kommisjonen, har vært gjenstand for omfattende arbeid i medlemslandene. Forslaget omhandler hybrid mismatch mellom skattereglene i et EU-land og et tredjeland. Det allerede vedtatte skatteomgåelsesdirektivet inneholder regler for hybrid mismatch mellom to EU-land. At reglene om hybrid mismatch skulle utvides til å omfatte situasjoner mot tredjeland følger direkte av den politiske enigheten i juni om skatteomgåelsesdirektivet.

I tillegg inneholder det foreslåtte ATAD 2 bestemmelser for bestemte former av mismatch – både innenfor EU og mot tredjeland – som ikke er dekket i det vedtatte direktivet. Det gjelder hybride faste driftssteder, hybride finansielle instrumenter, importerte hybrider, dobbel-hjemmehørighet-mismatch.

Forslaget er fremmet med hjemmel i TEUF art. 115 og kan vedtas av Rådet med enstemmighet etter høring i Europaparlamentet. Etter forslaget skal ATAD 2 tre i kraft samtidig som resten av skatteomgåelsesdirektivet (ATAD), dvs. fra 2019.

Situasjonen forut for ECOFIN

Forrige gang EUs finansministre diskuterte ATAD 2 var de fleste medlemslandene positive til forslaget, og det slovakiske formannskapet har derfor hatt som mål om at ATAD 2 skulle vedtas før jul. Det har vært utarbeidet flere kompromisstekster fra formannskapet som har vært diskutert i høynivågrupper, arbeidsgrupper og Coreper. Hovedutfordringene har vært langs to

linjer. For det første har Storbritannia ønsket en mulighet for å unnta finansiell sektor og tradere fra reglene om fradrag uten korresponderende beskatning. For det andre har Nederland ønsket en senere ikrafttredelse enn det som er foreslått av Kommisjonen. I tillegg har det vært reist spørsmål om reglene er i overensstemmelse med OECDs anbefalinger fra BEPS-prosjektet. I den politiske enigheten om ATAD fra juli 2016 ble det forutsatt at reglene om hybrid mismatch mot tredjeland skulle være i overensstemmelse med og minst like effektive som OECDs anbefalinger på området. Det var ikke mulig å oppnå enighet om ATAD 2 før ECOFIN-møtet, og det slovakiske formannskapet distribuerte en ny [kompromisstekst](#) og en [forklaringstekst](#) kvelden 5. desember 2016.

Diskusjonen på ECOFIN

I ECOFIN understreket det slovakiske formannskapet ved finansminister Kazimir at deres mål for møtet var å oppnå politisk enighet om direktivet, men ikke vedta det formelt. Dette skyldtes at enkelte medlemsland fortsatt hadde parlamentariske reservasjoner og at Europaparlamentet ennå ikke hadde uttalt seg om forslaget. Kommisær Moscovici understrekte at Kommisjonens mål var å finne fram til ambisiøse og utfyllende regler mot hybrid mismatch som ikke åpnet nye muligheter for omgåelse. I denne henseende uttalte han at den foreliggende kompromissteksten hadde forbedret måloppnåelsen, og han oppfordret medlemsstatene til å støtte forslaget.

Det var 13 medlemsland som kunne støtte formannskapets nye kompromisstekst. Noen av disse landene la vekt på at formannskapet hadde funnet den rette balansen mellom et effektivt regelverk på den ene siden og behovet for unntak for finanssektoren (Belgia, Storbritannia, Polen, Finland, Romania, Irland og Portugal). Andre land understreket at de hadde foretrukket generelle regler mot hybrid mismatch uten unntak, men at de likevel kunne godta det siste kompromissforslaget for å bidra til enighet (Danmark, Italia, Tyskland, Bulgaria og Tsjekia). Spania kunne også støtte den nye kompromissteksten, men ønsket et videre unntak for finanssektoren. Imidlertid var Frankrike, Østerrike og Hellas kategoriske på at de ikke kunne støtte kompromissteksten med unntak for finanssektoren. Også Nederland uttrykte usikkerhet om dette punktet. Disse landene pekte på at et unntak for finanssektoren i reglene om hybrid mismatch ikke var i tråd med BEPS-anbefalingene og at det dessuten ville sende gale signaler om EUs vilje til å hamle opp med aggressiv skatteplanlegging.

Storbritannia hevdet på sin side at det ikke dreier seg om et unntak fra reglene for finanssektoren som sådan, men at det er et spørsmål om å forstå hvordan denne finanssektoren fungerer. Skattelovgivningen må ikke stoppe lovlig trading-aktiviteter, sa den britiske representanten. Hvis unntaket snevres ytterligere inn enn i den siste kompromissteksten, vil reglene være inkonsistente med BEPS-anbefalingen.

Flere land pekte på at reglene i ATAD 2 er komplisert og svært teknisk krevende, og at det er viktig å komme fram til en tekst som ikke skaper nye omgåelsesmuligheter. Vektleggingen av dette var imidlertid noe ulik. Noen land var likevel villige til å støtte formannskapets kompromissforslag, mens Estland, Slovenia, Sverige og Malta ønsket mer tid til videre analyse og teknisk arbeid. De tre førstnevnte landene må i tillegg gjennomføre nasjonale parlamentariske prosesser før reglene kan vedtas. Særlig var den svenske finansministeren, Andersson, tydelig på dette og pekte på at medlemslandenes nasjonale parlamenter ifølge traktaten skal ha 8 uker til å vurdere om nærhetsprinsippet er oppfylt, og denne tidsfristen var ikke løpt ut.

Nederland var det eneste landet som ønsket senere implementering enn det som er foreslått av Kommisjonen. Finansminister Dijsselbloem pekte på at ATAD 2 ville ha stor innvirkning på

nederlandsk økonomi, noe han var forberedt på og villig til gå med på. Imidlertid hadde han ikke fullmakt til å godta at reglene skulle få virkning fra 2019.

Skattekommisær Moscovici på ECOFIN-møtet i desember. Photo: European Union

Finansminister Kazimir oppsummerte og konkluderte på vegne av det slovakiske formannskapet. Vi har gjort vårt beste i denne veldig viktige saken som årlig dreier seg om milliarder av euro, sa Kazimir. Men dette er også et veldig sensitivt område og vi trenger bred konsensus, fortsatte han. Det slovakiske formannskapet vil ikke arbeide videre med kompromisset i sin formannskapsperiode. Det gjenstår fortsatt uenighet knyttet til unntakene for finanssektoren og knyttet til ikrafttredelsestidspunktet. I tillegg må medlemsstatenes parlamentariske reservasjoner løses. Det maltesiske formannskapet som overtar 1. januar 2017, lovet å beholde tempo og framdrift i saken.

CCCTB: Rådskonklusjoner om et rettferdig, konkurransedyktig og stabil selskapsskatt

ECOFIN vedtok [rådskonklusjoner](#) om Kommisjonens forslag om et felles (konsolidert) grunnlag i selskapsskatten (CCCTB). I konklusjonene noterer ECOFIN seg at Kommisjonen foreslår en to-trinns-prosess mot et fullt konsolidert grunnlag, og uttrykker støtte til at fokus først skal rettes mot å oppnå enighet om et felles grunnlag. ECOFIN uttaler også at et skattegrunnlag med konsolidering mellom medlemsland skal behandles umiddelbart etter oppnådd enighet om et felles grunnlag. Medlemsstatene inviteres særlig til å vurdere forslaget om super-fradrag for FoU-kostnader.

Forslaget om et felles (konsolidert) grunnlag i selskapsskatten ble lagt fram av Kommisjonen 25. oktober 2016 som del av [selskapsskattereformen](#). Det består av to direktivutkast: Et [for-slag til direktiv](#) om felles grunnlag i selskapsskatten (CCTB), og et [forslag til direktiv](#) om felles konsolidert grunnlag i selskapsskatten (CCCTB). Direktivutkastene ble første gang diskutert av EUs finansministre på ECOFIN-møtet i november. En beskrivelse av forslaget og den tidligere diskusjonen i ECOFIN finnes i [Økonominytt nr. 10/2016](#).

DAC5: Informasjon om reelt eierskap til ligningsmyndighetene.

Uten diskusjon vedtok ECOFIN [endringer i direktivet om administrativt samarbeid på skatte-området \(DAC5\)](#). Det ble politisk enighet om direktivet på ECOFIN-møtet i november. Etter dette har Europaparlamentet gitt sin støtte til rådets direktivutkast. Direktivet trer i kraft 1. januar 2018.

DAC5 tar sikte på å utnytte samspillseffekter mellom antihvitvaskingsregler og regler på skatteområdet. Konkret innebærer endringene at nasjonale skattemyndighetene skal gis tilgang til informasjon som innberettes til andre nasjonale myndigheter etter anti-hvitvaskingsdirektivet. Når skattemyndighetene får tilgang til informasjon om reelt eierskap, blir de bedre i stand til å oppfylle sine overvåkingsplikter. På denne måten forventes det at DAC5 vil bidra i arbeidet mot skatteunndragelse og -svindel. Endringene i direktivet om administrativt samarbeid (DAC5) er tidligere omtalt i økonominytt [nr. 6/2016](#) og [nr. 9/2016](#).

FTT: Liten fremgang i samarbeidet om en finansiell transaksjonsskatt

ECOFIN fikk en [statusoppdatering](#) av det utvidede samarbeidet om en skatt på finansielle transaksjoner. Møtet blant de ti FTT-landene, som skulle vært dagen før ECOFIN, ble nok en gang avlyst. De ti samarbeidende landene er enige om en grov skisse for en fremtidig FTT («core engine»), men det gjenstår fortsatt vanskelige avklaringer bl.a. knyttet til realøkonomiske virkning og om pensjonsfonds transaksjoner skal skattlegges.

Den østerrikske finansministeren Schelling presenterte status i det utvidede samarbeidet om en finansiell transaksjonsskatt. Det er enighet om å basere seg på et bredt grunnlag og lav skattesats.

- **Aksjer:** Etter en overgangsperiode vil alle aksjetransaksjoner omfattes av skatten. I overgangsperioden vil imidlertid bare aksjer utstedt i et av samarbeidslandene være omfattet.
- **Derivater:** Med unntak av repos, vil alle transaksjoner med derivater være omfattet av skatten. I en overgangsperiode vil imidlertid derivater som utelukkende har offentlig gjeld som underliggende være unntatt. For å forhindre konkurransevridende utslag mellom ulike derivatprodukter, legges det opp til et annet skattegrunnlaget for derivater enn opprinnelig foreslått av Kommisjonen. For opsjonsderivater skal skattegrunnlaget tilsvare opsjonspremien. Skattegrunnlaget for andre derivatprodukter skal være pålydende verdi ev. justert for produktets løpetid.
- **«Market makers»:** Kompromisset mellom FTT-landene innebærer at det kan gis en skattefordel for å sikre nødvendig likviditet i aksjemarkedene. Transaksjoner utført av «market makers» kan beskattes med en lavere sats, begrenset nedad til 80 pst. av ordinær sats. Satsreduksjonen kan imidlertid bare gis til handel med en bestemt aksje på et bestemt omsetningssted. Det legges ikke opp til tilsvarende skattefordel for market makers i derivatmarkedene.

Ifølge Schelling er det fortsatt vesentlige hindre som må overkommes før en endelig FTT kan presenteres. For det første må skattens effekt på realøkonomien og på pensjonsfond utredes videre. For det andre skal FTT-landene vurdere implementerings- og administrasjonskostnader ved transaksjonsskatten i forhold til forventet proveny fra skatten. Schelling håper at FTT-landene kan komme til enighet i løpet av 2017. Møtet som skulle ha vært på finansministernivå mellom FTT-landene 5. desember ble avlyst, noe som skal skyldes uenigheter om videre oppfølging av de utestående punktene. Det planlegges et nytt møte mellom FTT-landenes finansministre i tilknytning til ECOFIN i januar.

Den tyske finansministeren, Schäuble, uttalte at historien om det utvidede samarbeidet om en finansiell transaksjonsskatt hittil er ikke akkurat en suksesshistorie. Det er et gap mellom de høye forventningene til FTT og realiteten i samarbeidet. FTT er blitt et bevis på at utvidet samarbeid er ikke det perfekte instrumentet for finansiell transaksjonsskatt, sa Schäuble. Om

bare noen EU-land implementerer FTT, vil problemene vedvare. Den beste løsningen er selvfølgelig global, og Schäuble ønsker derfor at OECD og G20 skal engasjere seg. Schäuble forsikret om at Tyskland skulle bidra til å nå en løsning i løpet av 2017, for også et beskjedent resultat kan få dynamiske effekter slik at flere land velger å implementere avgiften.

Den nederlandske finansministeren, Jeroen Dijsselbloem, understreket betydningen av hvordan en finansiell transaksjonsavgift vil slå ut for de nederlandske pensjonsfondene. Han var tilfreds med at de samarbeidende landene skal arbeide videre med dette. Kommisær Pierre Moscovici pekte imidlertid på at Kommisjonens arbeid med bl.a. pensjonsfond og realøkonomiske virkninger ikke har blitt benyttet av FTT-landene. Videre må en rekke forhold avklares, bl.a. skattesatsen, før en finansiell transaksjonsskatt kan etableres. Til tross for dette støttet Moscovici håpet om en enighet i løpet av 2017.

Kommisjonen presenterte forslag til endringer i merverdiavgiftsreglene

Kommisjonen la 1. desember frem et forslag til endringer i EUs felles merverdiavgiftsregler. Forslaget er en oppfølging av Kommisjonens handlingsplan for merverdiavgift. Forslaget er nærmere omtalt [et annet sted i dette nummeret av Økonominytt](#).

Østerrikes finansminister Shelling ønsker seg «Reverse charge mechanism» til jul. Photo: European Union

I ECOFIN presenterte Kommisær Moscovici forslaget for EUs finansministre. Moscovici la vekt på at merverdiavgift oppgis å være den største enkelthindringen for elektronisk handel mellom medlemslandene. I gjennomsnitt koster det hvert selskap 8 000 euro årlig å selge varer i ett annet medlemsland. Kommisjonen anslår at forslaget vil gi proveny økning på mellom 5 og 7 mrd. euro. Videre vil det indre marked forbedres ved at små og mellomstore selskaper lettere kan selge sine produkter i andre medlemsstater. Forslaget har bred støtte fra handelsnæringen, sa Moscovici.

Ingen av medlemsstatene hadde merknader til Kommisjonens forslag til endringer i merverdiavgiftsreglene. Østerrike støttet av Tsjekkia, benyttet anledningen til å etterlyse Kommisjonens forslag om omvendt innkreving av innenlandsk merverdiavgift. Som ledd i den politiske enigheten om skatteomgåelsesdirektivet, måtte ECOFIN og Kommisjonen forplikte seg til å legge fram et forslag om omvendt innkreving innen utgangen av 2016. Kommisær Moscovici forsikret om at det ville komme et forslag om omvendt innkreving innen utgangen av året. Kommisjonens College vil behandle saken 21. desember før den sendes til Rådet som en julegave.

Selskapsskatt: Rådskonklusjoner om “Modified nexus”-tilnærming og internprising

I vurderingen av andre fordelaktige skatteregimer enn patentbokser skal Code-of-conduct-gruppen benytte «modified nexus»-tilnærming som beskrevet i OECDs BEPS-tiltak 5. Dette

følger av [rådskonklusjoner](#) av 6. desember. Rådskonklusjonene uttrykker også støtte til OECDs rapport om interne overføringspriser «[Aligning Transfer Pricing Outcomes with Value Creation \(Actions 8-9-10\)](#)».

Gjennom Code-of-conduct-gruppen samarbeider medlemslandene om å avvikle og stoppe ny skadelig praksis på skatteområdet. Gruppens anbefalinger er ikke rettslig bindende for medlemslandene, men har likevel stor gjennomslagskraft.

I en [rapport](#) fra en undergruppe i Code-of-conduct fremgår det at gruppen vil arbeide videre med hvordan «modified nexus»-tilnærmingen skal anvendes på skatteregimer for (prioritert rekkefølge):

- i. Holdingselskaper,
- ii. Bank og forsikring,
- iii. Fonds-management,
- iv. Finansiering og leasing,
- v. Hovedkontorer,
- vi. Distribusjons- og service-sentre, og
- vii. Ev. andre sektorer/aktiviteter.

Videre fremgår det av konklusjonene at Rådet støtter OECDs nye retningslinjer for internprising. Code-of-conduct-gruppen inviteres til å vurdere behovet for endringer i EUs retningslinjer om internprising for å sikre konsistens med OECDs retningslinjer.

Andre saker

Kommisjonen orienterte om arbeidet med et *tettere eurosamarbeid* og om oppfølgingen av handlingsplanen for *bekjempelse av terrorfinansiering*. lite nytt fremkom.

I visepresident Dombrovskis orientering om *kapitalmarkedsunionen* fremkom at Kommisjonen vil legge frem en rapport i 2. kvartal 2017, der en tar for seg Fintech, bærekraftig finansiering og personlige pensjonsprodukter.

Utviklingen siden finanskrisen – noen hovedtrekk

Den økonomiske utviklingen

Den økonomiske utviklingen har vært svak siden finanskrisen startet i 2008.

- Verdiskapingen i EU og euroområdet har først i løpet av de siste par årene passert nivået fra før finanskrisen. Per 3. kvartal 2016 var brutto nasjonalproduktet (BNP) i euroområdet kun 1,8 pst. høyere enn i 1. kvartal 2008, mens EU samlet lå 4,0 pst. høyere. I figur 2 fremgår det at det i første rekke er euroområdet som drar ned EU-snittet ettersom «rest-EU» ligger om lag 10 pst. over førkrisenivået.
- Situasjonen varierer betydelig mellom land. BNP-utviklingen har vært klart svakest i Hellas, der BNP-nivået er redusert med over en firedel. Den økonomiske veksten har tatt seg opp i de tidligere kriselandene, særlig i Irland², som nå ligger 38 pst. over førkrisenivået. I Spania, som har hatt solid vekst de siste årene, ligger BNP-nivået fortsatt 2 pst. under. Portugal ligger 5 pst. under.
- Blant de store landene har Storbritannia vokst sterkest med vel 8 pst., tett fulgt av Tyskland med vel 7½ pst. Deretter kommer Frankrike med 4 pst. I Italia, som har vært preget av meget svak vekstevne i lang tid, ligger verdiskapingen fortsatt nær 8 pst. under førkrisenivået.
- Flere av landene i Sentral- og Øst-Europa har hatt solid utvikling i perioden 2008-16. I Polen er BNP nå 27 pst. høyere enn i 1. kvartal 2008, fulgt av Slovakia med nær 19 pst. og Bulgaria, Romania og Tsjekkia med 8-11 pst.
- Blant de nordiske EU-landene har Sverige hatt klart best utvikling med en økning i BNP på 14 pst. fra førkrisenivået. Danmarks BNP ligger 2 pst. over, mens det finske BNP fortsatt ligger 5 pst. lavere.
- Til sammenligning ligger BNP for fastlands-Norge nær 14 pst. over førkrisenivået.

Tabell 1 sammenligner de ferskeste tallene for BNP og arbeidsledighet nivåene like før finanskrisen. **Figur 1** sammenligner BNP-utviklingen for en del EU-land, USA og Fastlands-Norge. **Figur 2** viser utviklingen i BNP for euroområdet, rest-EU, USA og Fastlands-Norge.

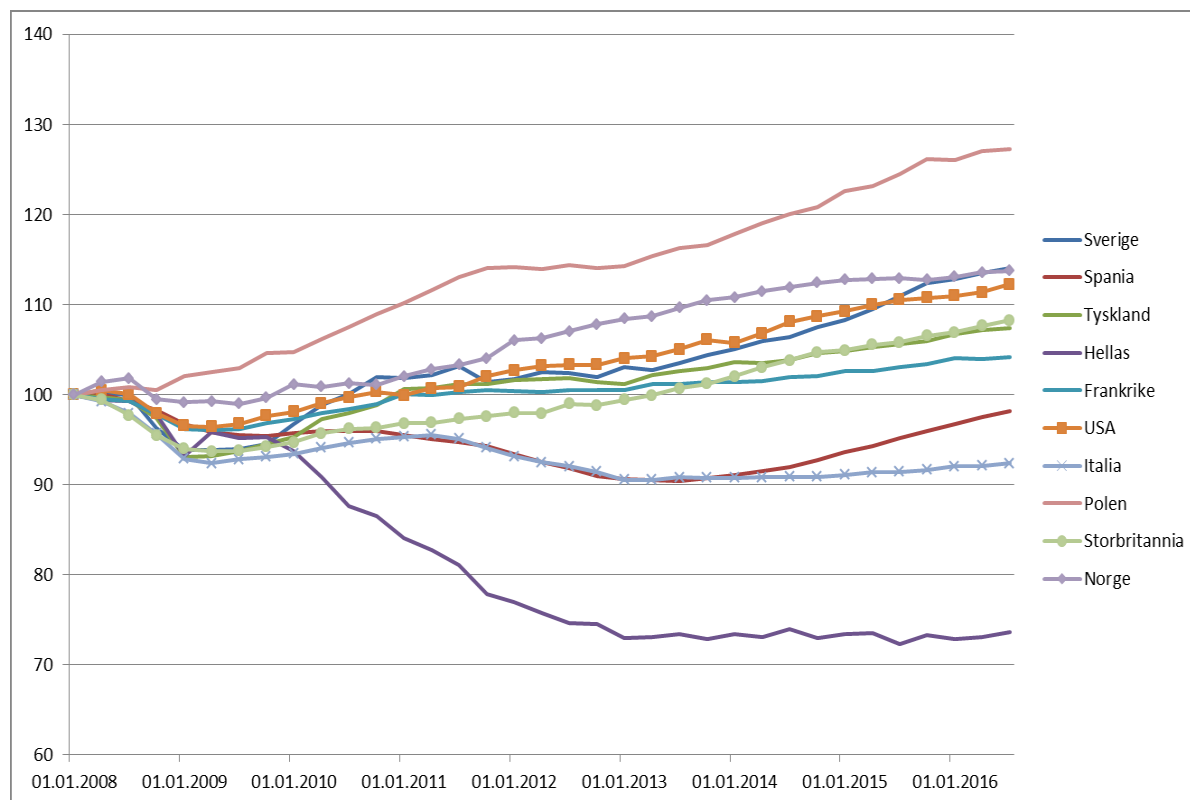
Arbeidsledigheten

Arbeidsledigheten ligger fortsatt høyere enn ved inngangen til finanskrisen, særlig i euroområdet med 9,8 pst. i oktober i år mot 7,5 pst. som gjennomsnitt for 2007. De tilsvarende tallene for EU samlet er 8,3 mot 7,2 pst. Ledigheten har falt fra et toppnivå i 2013 på 12 pst. i euroområdet og underkant av 11 pst. i EU.

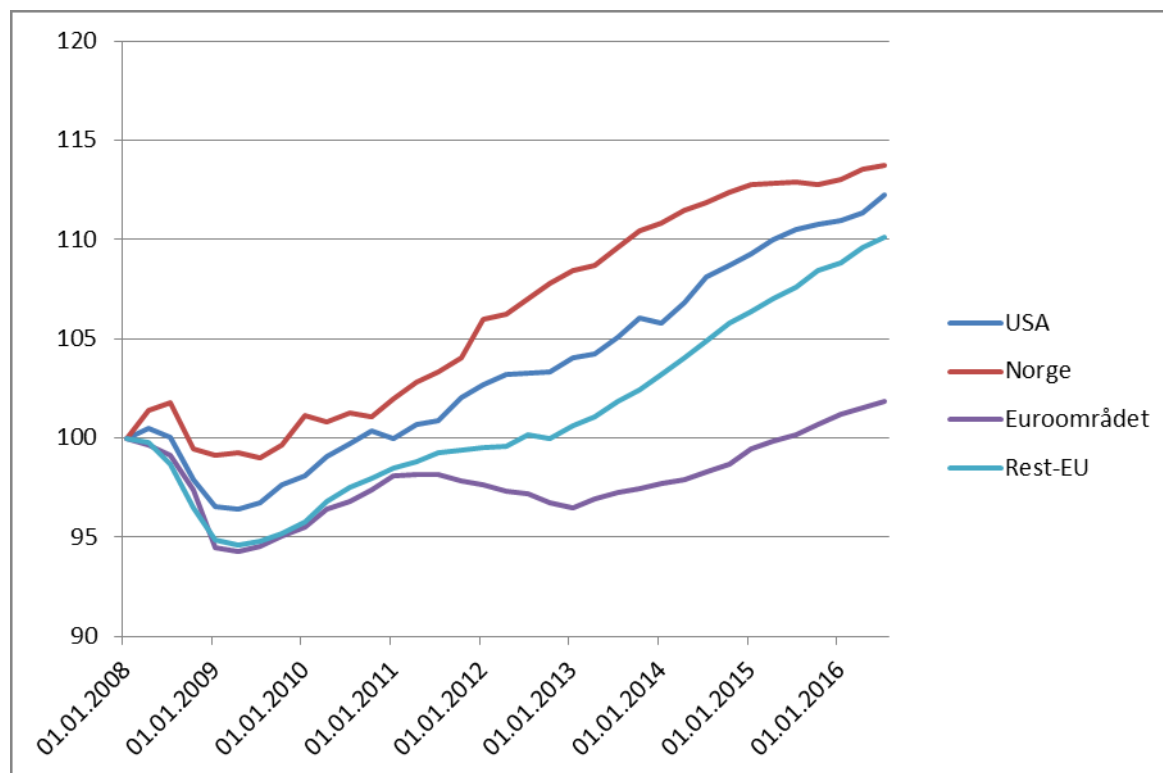
Arbeidsledigheten varierer betydelig mellom landene. I Tyskland er ledigheten redusert fra 8¾ til 4,1 pst. siden 2007. Utviklingen har også vært solid i Storbritannia og en del av landene som er blitt EU-medlemmer etter 2004. Aller lavest er ledigheten i Tsjekkia. På den andre

² En del multinasjonale selskaper omstrukturerte i 2015 sine operasjoner som førte til at en brutto verdiøkning (engangsvirkning) fra globale verdikjeder ble bokført i Irland. Dette førte til en markert økt bokført eksport, som bidro med 18 prosentpoeng til BNP-veksten. Irlands vekst i 2015 ble dermed blåst opp til 26,3 pst. Den underliggende økonomiske aktiviteten økte med 4-5 pst.

siden har utviklingen vært særlig negativ i kriselandene Hellas og Spania, men også i en del andre land ligger arbeidsledighetsraten fortsatt klart høyere enn før finanskrisen.

Figur 1 Utviklingen i BNP i enkelte EU-land samt USA og Fastlands-Norge fra 1. kvartal 2008 til 3. kvartal 2016
Kilde: Macrobond/FIN-Momina

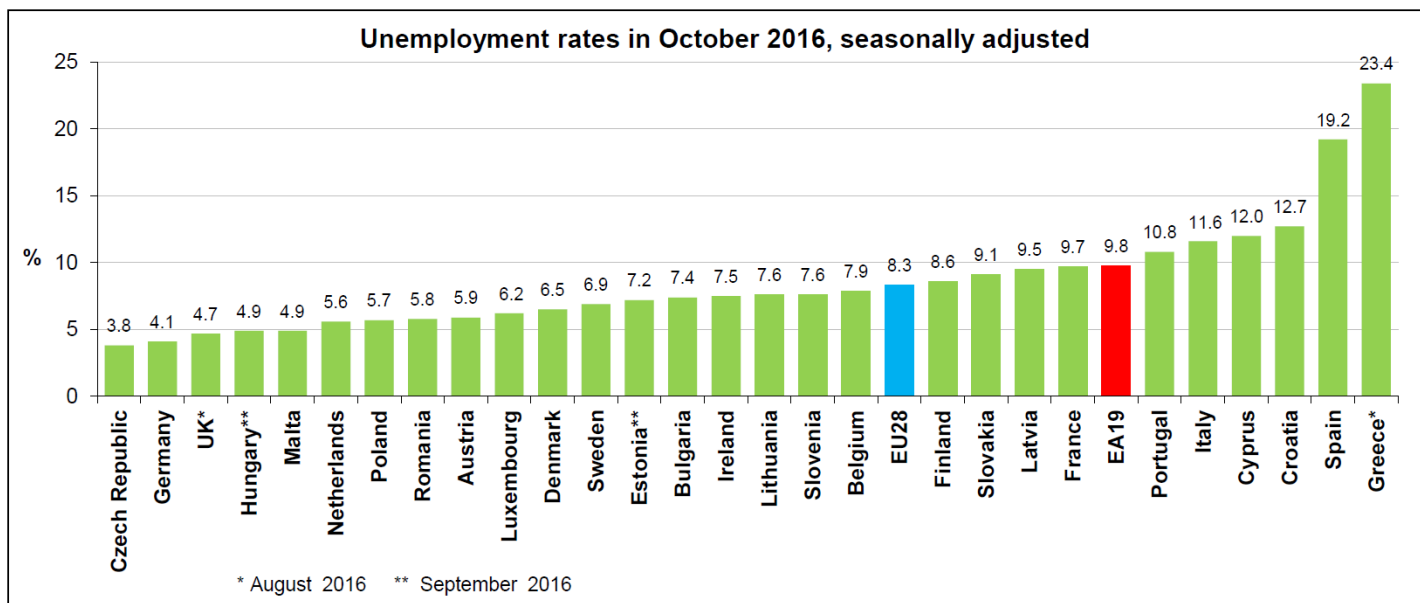

Figur 2 BNP-utvikling i euroområdet, rest-EU, USA og Fastlands-Norge 1Q 2008- 3Q 2016
Kilde: Macrobond/FIN-Momina

Tabell 1: Utviklingen i BNP og arbeidsledighet i EU 1Q 2008 – 3Q 2016

	BNP EU-land Q3 2016	Arbeidsledighet (prosent av arbeidsstyrken)	
	1Q 2008 =100	2007	Okt. 2016
<i>EU28</i>	104	7,2	8,3
<i>Euroområdet</i>	101,8	7,5	9,8
Tyskland	107,4	8,7	4,1
Frankrike	104,2	8	9,7
Italia	92,3	6,1	11,6
Spania	98,2	8,2	19,2
Hellas	73,7	8,3	23,4 (aug.)
Portugal	95,2	8,9	10,8
Kypros	94,2	3,9	12
Irland	138	4,7	7,5
Belgia	106,2	7,5	7,9
Luxembourg	15,8 (Q2)	4,2	6,2
Nederland	103,7	3,6	5,6
Estland	102,8	4,6	7,2 (sep.)
Latvia	95,4	6,1	9,5
Litauen	105,7	4,3	7,6
Slovenia	97,8	4,9	7,6
Ungarn	104,5	7,4	4,9 (sep.)
Danmark	102,2	3,8	6,5
Finland	94,9	6,9	8,6
Storbritannia	108,2	5,3	4,7 (aug.)
Polen	127,2	9,6	5,7
Slovakia	118,6	11,2	9,1
Sverige	114	6,1	6,9
Østerrike	104,2	4,4	5,9
Tsjekkia	108,5	5,3	3,8
Bulgaria	110	6,9	7,4
Romania	110,7	6,4	5,8
Malta	130	6,5	4,9
Kroatia	91,1	9,6	12,7

Kilde: Macrobond, FIN-Momina, Eurostat

Figur 3 Arbeidsledighet i EU-landene – oktober 2016

Kilde: Eurostat

Offentlige finanser

Finanskrisen førte også til sterk økning i offentlig budsjettunderskudd i de fleste EU-landene. Flere land fikk statsgjeldskrise som følge av bortfall av skatteinntekter og økte utgifter til arbeidsledige mv. samt utlegg for å redde banker.

De offentlige budsjettunderskuddene økte raskt fra gjennomsnittlig under 1 pst. av BNP før krisen til over 6 pst. i 2009. I perioden 2011-15 ble underskuddet nesten redusert til en tredel av toppnivået - til 2,1 pst. av BNP i euroområdet og 2,4 pst. i EU samlet. Som tabell 2 viser, anslår Kommisjonen en ytterligere nedbygging av budsjettunderskuddet i 2016.

I 2007 overskred kun Hellas, Portugal og Ungarn Stabilitets- og vekstpaktens krav om maksimalt underskudd på 3 pst. av BNP. I 2010 var antallet kommet opp i 23. I 2016 ventes Frankrike, Spania og Storbritannia fortsatt å overskride terskelverdien. I 2007 hadde tolv land budsjettoverskudd. I 2016 ventes kun Estland, Luxembourg og Tyskland å ha det, mens Sverige ligger an til balanse i budsjettet.

Den offentlige gjelden i EU samlet har økt fra under 60 pst. i 2007 til anslått 86 pst. i 2016. Andelen ligger 5½ prosentpoeng høyere i euroområdet. Gjeldstoppen som andel av BNP ble nådd i 2014.

Den offentlige gjelden ligger nå høyere enn i 2007 i samtlige EU-land. Antallet land med gjeld som overstiger Stabilitets- og vekstpaktens grense på 60 pst. av BNP er doblet. Kun Danmark, Sverige, Luxembourg og åtte (av ti) land fra Sentral- og Øst-Europa som ble EU-medlemmer i 2004 og 2007 ligger under.

Tabell 2 sammenligner 2016-anslag for offentlig budsjettunderskudd og offentlig gjeld med det siste førkrisåret 2007.

Tabell 2: Offentlige finanser

	Brutto offentlig gjeld. Pst./BNP		Overskudd offentlige budsjetter. Pst./BNP	
	2007	Anslag 2016	2007	Anslag 2016
<i>EU28</i>	<i>Ca 58</i>	<i>86,0</i>	<i>-0,9</i>	<i>-2,0</i>
<i>Euroområdet</i>	<i>65,1</i>	<i>91,6</i>	<i>-0,7</i>	<i>-1,8</i>
Tyskland	63,4	68,1	0,2	0,6
Frankrike	64,2	96,4	-2,7	-3,3
Italia	99,7	133,0	-1,6	-2,4
Spania	35,5	99,5	1,9	-4,6
Hellas	103,1	181,6	-6,5	-2,5
Portugal	66,0	130,3	-3,1	-2,7
Kypros	58,8	107,1	3,5	-0,3
Irland	24,0	75,4	0,1	-0,9
Belgia	86,9	105,8	-0,1	-3,0
Luxembourg	7,2	23,2	3,7	1,3
Nederland	42,5	63,0	0,2	-0,8
Estland	3,6	9,4	2,4	0,5
Latvia	9,0	40,0	-0,4	-0,8
Litauen	16,8	40,8	-1,0	-0,6
Slovenia	22,7	80,2	0,0	-2,4
Ungarn	67,0	73,4	-5,1	-1,5
Danmark	27,1	38,9	4,8	-0,9
Finland	34,0	65,4	5,3	-2,4
Storbritannia	42,2	89,2	-2,7	-3,5
Polen	45,0	53,4	-1,9	-2,4
Slovakia	29,8	53,3	-1,8	-2,2
Sverige	38,1	41,6	3,6	0,0
Østerrike	64,8	83,5	-0,9	-1,5
Tsjekkia	27,8	39,7	-0,7	-0,2
Bulgaria	17,2	29,4	1,2	-0,9
Romania	12,8	38,9	-2,9	-2,8
Malta	61,9	62,1	-2,4	-0,7
Kroatia	32,5	85,0	-2,4	-2,1

Kilde: Eurostat/OECD (2007-tall, Kommisjonens høstprognose (2016-tall))

Finansmarkedssaker

Kommisjonens forslag for å styrke bankenes motstandskraft

Kommisjonen la 23. november frem en pakke med forslag for å styrke banksektorens motstandskraft mot kriser samtidig som den skal kunne støtte opp under økonomisk vekst. Det foreslås endringer i kapitaldekningsdirektivet (CRD), kapitaldekningsforordningen (CRR), krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD) og forordningen om den felles krisehåndteringsmyndigheten (SRMR).

Forslagene fikk avmålt mottakelse i den første drøftingen i ECOFIN 6. desember.

Pressemeldingen med lenker til endringsforslagene ligger [her](#).

Endringsforslagene tar sikte på å fullføre arbeidet i regi av Baselkomiteen for banktilsyn (BCBS) og G20s Financial Stability Board (FSB), som ble iverksatt etter finanskrisen for å sikre finansiell stabilitet og hindre nye kriser.

Samtidig foreslår Kommisjonen tilpasninger på enkelte områder som den anser nødvendig for å fremme økonomisk vekst og sysselsetting. Dette gjelder kravene om uvektet kjernekapitalandel, stabil finansiering og markedsrisiko. For at banker fortsatt skal kunne spille en viktig rolle i finansieringen av næringsliv og husholdninger foreslår Kommisjonen dessuten tiltak for å gjøre regelverket mer proporsjonalt i forhold til bankers kompleksitet, størrelse, forretningsprofil mv. når dette er hensiktsmessig. Det foreslås også tiltak som vil støtte opp under SMB-er og investeringer i infrastruktur.

Ved presentasjonen av pakken uttrykte visepresident Dombrovskis at Kommisjonen har lagt frem nye risikoreduserende forslag som bygger på avtalte globale standarder man har blitt enige om i Baselkomiteen³ og FSB samtidig som det tas hensyn til særegenheter i den europeiske banksektoren.

Forslagene er merket som EØS-relevante. Nærmere beskrivelse av forslagene:

Tiltak for å øke EU-bankenes motstandskraft og styrke finansiell stabilitet

Forslagene under denne overskriften omfatter innlemmelse av standarder som er utviklet i BCBS og FSB i 2014-15. Disse omfatter:

- Mer risikofølsomme kapitalkrav, spesielt når det gjelder markedsrisiko («handelsbok»), motpartsrisiko og eksponeringer mot sentrale motparter (CCP). Markedsrisikoen omfatter bankers beholdning av finansielle instrumenter (aksjer, obligasjoner, derivater mv.), som er gjenstand for større risiko enn ordinær bankvirksomhet («bankbok»). Kommisjonens forslag tar utgangspunkt i Basel-komiteens «Fundamental Review of the Trading Book, men også her gjøres det EU-tilpasninger.
- Gjennomføringsmetoder som gir et mer presist bilde av den faktiske risikoeksponeringen i banker.
- Et bindende pilar1-krav til uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) på 3 pst. for å unngå overdreven gearing. Kravet, som kommer i tillegg til de ordinære kapitalkravene, gjelder

³ Forslagene baserer seg på tidligere vedtatte Baselstandarder. Disse omfatter således ikke de mest omstridte problemstillingene om blant annet beregning av kredittrisiko og operasjonell risiko, som fortsatt diskuteres i Baselkomiteen.

alle institusjoner som omfattes av CRR. Basel-komiteen arbeider videre med sikte på høyere krav til kjernekapitalandel for systemviktige banker.

- Et bindende krav til stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio - NSFR). Kravet innebærer at bankenes og systemisk viktige verdipapirfonds langsiktige aktiva skal finansieres fra stabile kilder, dvs. ikke være avhengig av kortsiktig finansiering. For stor avhengighet av kortsiktige lån var en viktig årsak til finanskrisen. NSFR skal være minst 100 pst. Konkret betyr dette at en bank må ha tilstrekkelig stabil finansiering til å dekke finansieringsbehovet i ett år både i normale og pressede situasjoner.
- Krav om at globale systemviktige finansinstitusjoner (G-SIIs) skal ha et minimumsnivå med kapital og andre instrumenter som kan dekke tap ved en krise. Dette kravet til samlet tapsabsorberende evne (Total Loss Absorbing Capacity – TLAC) skal sikre at store banker (too-big-to-fail-institusjoner) har tilstrekkelige ressurser tilgjengelig for myndighetene til å kunne gjennomføre en ryddig krisehåndtering med minimale virkninger på den finansielle stabiliteten og statskassen. Det foreslås å harmonisere nasjonale rangordninger for insolvens og usikrede gjeldsinstrumenter for å lette bankenes utstedelse av slike tapsabsorberende gjeldsinstrumenter. TLAC-standarden, som er utarbeidet av FSB, vil dermed ytterligere styrke det eksisterende regelverket for krisehåndtering av banker (BRRD og SRMR).
- For å opprettholde sammenhengen mellom regelverket for store og små banker har Kommisjonen foreslått at TLAC-reglene blir integrert i MREL-ordningen (om minimumskrav for egne midler og tellende gjeld), som gjelder for alle banker fra 2016. Det er samtidig foreslått målrettede endringer i eksisterende MREL-regel. MREL krever at bankene til enhver tid har et minimum av egenkapital og fremmedkapital som kan omgjøres til egenkapital for å sikre en effektiv krisehåndtering av en bank.
- Kommisjonen har også foreslått endringer i kapitaldekningsregelverket slik at tredjelandsbanker, definert som globalt systemviktige eller som samlet har aktiva på mer enn 30 milliarder euro i EU, skal holde kapital og likviditet i EU for å forenkle og styrke krisehåndteringen av disse.

Tiltak for å bedre bankenes utlånskapasitet for å bidra til vekst og sysselsetting

Det foreslås følgende særskilte tiltak for å støtte opp under EUs økonomiske utvikling:

- Øke bankenes kapasitet til å låne ut til SMB-er og finansiere infrastrukturprosjekter.
- Redusere administrative byrder og kostnader for ikke-komplekse, små banker.
- Gjøre kapitaldekningsreglene mer proporsjonale og mindre belastende for små og mindre komplekse institusjoner mht. opplysningsplikt, rapportering og krav til handelsbok der dette kan gjøres uten å svekke deres stabilitet. Kommisjonens egne analyser og den generelle høringen av om gjeldende finansmarkedsregelverk virker etter hensikten (call for evidence) viser at gjeldende regelverk kan anvendes på en mer proporsjonal måte med utgangspunkt i institusjonenes spesifikke situasjon.

Tiltak for å øke bankenes rolle i utviklingen av kapitalmarkedsunionen

Følgende spesifikke tilpasninger foreslås for bidra ytterligere til å skape et dypere og mer likvid kapitalmarked i EU:

- Unngå uforholdsmessige kapitalkrav for handelsbokposisjoner, herunder krav knyttet til market-making aktiviteter (stille forpliktende kjøps- og salgskurser).

- Redusere kostnadene ved å utstede eller være eier av visse instrumenter, herunder blant annet obligasjoner med fortrinnsrett (OMFer), verdipapiriseringsinstrumenter av høy kvalitet, statsobligasjoner og derivater for sikringsformål.
- Unngå potensielle disincentiver for institusjoner som fungerer som mellomledd for kunder i forbindelse med transaksjoner som blir klarert gjennom sentrale motparter.

Kommentar

Som omtalt ovenfor, inneholder Kommisjonens forslag en rekke tilpasninger – enten for en begrenset periode eller permanent - til det man er blitt enig om i Baselkomiteen. Formålet med tilpasningene er å støtte opp under bankers utlån for å finansiere økonomisk vekst og dempe mulige disincentiver for velfungerende kapitalmarkeder. Dermed avviker man fra enigheten som ble etablert mellom de største økonomiene etter finanskrisen om en nær harmonisering av bankreguleringene.

Kommisjonens forslag om at banker med aktiva på over 30 milliarder euro i EU skal organisere sin virksomhet i EU gjennom eget kapitalisert datterselskap eller holdingselskap, speiler det kontroversielle regelverket USA innførte i 2014 om «intermediate holding company» for å gjerde inn utenlandsk bankkapital. Kommisjonens forslag er tatt godt imot av europeiske banker, som har vært misfornøyde med konkurranseulempene etter USA-vedtaket og sies å ha fått inn endringen på et sent tidspunkt i prosessen. Slik inngjerding av kapital vil gi EUs krisehåndteringsmyndighet økt styring over krisehåndteringen av store utenlandske banker.

Amerikanske banker med store engasjementer i EU har pekt på at de ikke kan oppfylle kravet om å samle EU-virksomheten i eget holdingsselskap ettersom USAs banklovgivning ikke tillater at investeringsbankaktiviteter blandes med bankvirksomhet rettet mot selskaper og personer i en felles struktur under morselskapet.

Kommisjonens forslag må også ses i lys av den pågående uenigheten mellom EU og USA i Basel-komiteen om utformingen av Basel IV-standardene. Dombrovskis truet i september med å avvise nye Basel-standarder som gir markert økte kapitalkrav for EU-banker. Også Europaparlamentet har nylig gått imot foreliggende utkast til standarder.

Oppdatering

De første reaksjonene fra medlemsland på Kommisjonens forslagspakke kan tyde på at forhandlingene i Rådet kan bli vanskelige. Tyske myndigheter er bekymret for at forslagene ikke går langt nok i å skjerme statskassen ved en bankkrise. Dette gjelder blant annet at forslaget begrenser tilsynsmyndighetenes muligheter til å pålegge kapitalkrav utover det som er avtalt internasjonalt. Frankrike og Italia støtter Kommisjonens forslag, som innebærer at tilsynsmyndighetene bare skal kunne sette tøffere krav dersom de kan påvise at dette er begrunnet, nødvendig og rimelig. Uenigheten kan også føre til en gjenåpning av ECOFINs diskusjon om at gjennomføring av risikoreduserende tiltak i banksektoren er en forutsetning for at Tyskland og enkelte andre land skal gå med på å innføre en bremsekloss (back-stop) for felles bankkrisehåndtering og starte diskusjonen om et felles banksikringsfond for bankunionen. Flere sydlige EU-land ønsker å få disse ordningene på plass raskest mulig.

Forslag til direktiv om insolvens, omstrukturering og ny mulighet

Kommisjonen la 22. november frem direktivforslag om insolvens, omstrukturering og ny mulighet.

Direktivforslaget er en viktig del av arbeidet med en kapitalmarkedsunion og EUs strategi for det indre markedet. I dag ender for mange levedyktige bedrifter med finansielle problemer opp i likvidasjon, som kunne vært unngått med en tidlig omstrukturering. Samtidig får for få gründere en ny mulighet.

Ifølge Verdensbankens indikator over effektiviteten i insolvensrammeverkene ligger EU 5 pst. under gjennomsnittet for utviklede OECD-land. Samtidig varierer effektiviteten betydelig mellom EU-land. Gjenvinningsgraden av restgjeld, som varierer fra 30 til 90 pst., er høyest i land hvor omstrukturering er den mest vanlige fremgangsmåten (83 pst.). Lengden på insolvensbehandlingstiden varierer også betydelig – fra noen få måneder til fire år. Hvor raskt og i hvilken grad gjeld blir sanert varierer også betydelig. I enkelte land blir den aldri ettergitt.

Eurogruppen har drøftet temaet ved flere anledninger. Under drøftingen 8. november ble det uttrykt ønske om at finansministrene involveres i behandlingen av Kommisjonens annonserte regelverksforslag selv om hovedansvaret vil ligge i en annen rådsformasjon. Formålet med drøftelsene har vært å lære av hverandres erfaringer og søke å utvikle beste praksis. Også ECOFIN har drøftet temaet.

Initiativet skal bidra til økte investeringer, økonomisk vekst og jobbskaping i EU. Formålet er å gi bedrifter i økonomiske vansker økte muligheter for å omstrukturere på et tidlig tidspunkt og dermed unngå konkurs og oppsigelser.

Direktivforslaget legger vekt på tre sentrale elementer:

Felles prinsipper om bruk av ordninger for tidlig omstrukturering for å hjelpe bedriftene til å fortsette virksomheten og bevare arbeidsplasser.

Entreprenører skal få en ny sjanse ved at de får full gjeldssanering innen maksimalt tre år. Halvparten av europeerne oppgir nå at de ikke tør starte opp virksomhet som følge av frykten for å gå konkurs.

Målrettete tiltak som skal få medlemslandene til å øke effektiviteten i prosedyrene for insolvens, omstrukturering og gjeldssanering. Formålet er å redusere de urimelig langvarige og dyre prosedyrene i mange land, som har ført til rettslig usikkerhet for kreditorer og investorer samt gitt lav gjenvinning av restgjelden.

Målet er å redusere hindre for grensekryssende investeringer som følge av forskjeller mellom medlemslandenes håndtering av omstrukturering. Forslaget vil redusere antallet unødvendige nedleggelser av levedyktige bedrifter, maksimere verdien for kreditorer, eiere og økonomien som helhet, samt øke mulighetene for grensekryssende omstruktureringer. Direktivet vil redusere kostnadene og øke mulighetene for gründere å få en ny start.

Proposisjonsforslaget er merket som EØS-relevant.

Se nærmere omtale av forslaget [her](#).

Enighet mellom Rådet og Europaparlamentet om pengemarkedsfond

COREPER (EU-ambassadørene) godkjente 7. desember på vegne av Rådet en foreløpig avtale med Europaparlamentet om en forordning om pengemarkedsfond. Det er dermed grunn til å tro at Parlamentet formelt vil godkjenne avtalen, og at Rådet deretter vil vedta forordningen. Behandlingen av utkastet til forordning har tatt lang tid i Rådet som følge av at enkelte land har hatt betydelige særinteresser i saken.

Pressemeldingen om avtalen og den foreløpige forordningsteksten ligger [her](#).

Kommisjonen fremmet i september 2013 forslag om å regulere pengemarkedsfond, som er en viktig del av skyggebankssektoren med kapital under forvaltning på om lag 1000 milliarder euro. Pengemarkedsfond blir ofte brukt til å plassere kortsiktig overskuddslikviditet. Investorer oppfatter gjerne pengemarkedsfond som en sikker kortsiktig plassering, og fondene representerer et alternativ til ordinære bankinnskudd. Det er viktig for investorer at andeler i pengemarkedsfond kan innløses på kort varsel.

Pengemarkedsfond utgjør en viktig kilde til kortsiktig finansiering for utstedere som finansinstitusjoner, selskaper og stater. I Europa tegner de seg for 38 pst. av kortsiktige gjeldsinstrumenter som utstedes av banker og 22 pst. av slike instrumenter som utstedes av staten eller næringslivet. (Tall fra Kommisjonen da den presenterte forslaget i 2013.)

Finanskrisen i 2007-08 viste at pengemarkedsfondene kan være sårbare for sjokk og kan til og med spre og forsterke risiko i det finansielle systemet. Formålet med Kommisjonens forslaget er å forebygge fremtidig systemisk risiko ved å gjøre pengemarkedsfondene mer robuste overfor press fra investorer om å innløse plasseringer i krisetider. Kommisjonens forslag omfatter blant annet skjerping av kravene til risikospredning, produkter, likviditet og transparens. Samtidig skulle fondenes rolle som finansieringskilde for realøkonomien sikres.

Tradisjonelt har det vært to typer pengemarkedsfond med utgangspunkt i hvordan fondenes netto (aktiva)verdi (NAV) gjøres opp: 1) den mest solide og stabile «konstant NAV» (CNAV), som til enhver tid minst skal kunne tilbakebetale en investors innskudd, og 2) de noe mer risikable «variable NAV» (VNAV), der tilbakebetaling av et innskudd bestemmes av markedsverdien av porteføljen på innløsningstidspunktet.

En viktig årsak til at behandlingen i Rådet tok lang tid var kravet i Kommisjonens forslag om at CNAV-fond måtte ha en obligatorisk kontantbuffer på 3 pst. av aktivaene for å sikre at investorer minst skal få tilbake innskuddene sine.

I avtalen mellom Rådet og Europaparlamentet åpnes det for en ny type NAV – Low Volatility NAV (LVNAV) som et alternativ til CNAV. I den nye forordningen vil pengemarkedsfondene bli stilt overfor nye og forsterkede likviditetskrav samt andre sikkerhetsforanstaltninger. For CNAV- og LVNAV-fondene kreves ytterligere sikkerhet for å forebygge og begrense konsekvensene av plutselige «investor-runs». De økte kravene har erstattet Kommisjonens forslag om bufferfond.

I avtalen stilles det følgende krav til likviditet i de ulike fondstypene:

- LVNAV- og CNAV-fond må ha minst 10 pst. av porteføljen i aktiver som forfaller innen en dag og minst 30 pst. som faller innen en uke. Av sistnevnte gruppe kan inntil 17,5 pst. holdes i offentlige gjeldsinstrumenter.

- VNAV-fond må ha minst 7,5 pst. av porteføljen i aktiver som forfaller innen en dag og minst 15 pst. som faller innen en uke. Av sistnevnte gruppe kan inntil 7,5 pst. holdes i pengemarkedsinstrumenter eller som andeler i andre pengemarkedsfond.

Avtalen stiller følgende krav om diversifisering:

- Et tak på 17,5 pst. for investeringer i andre pengemarkedsfond med en ekstra sikkerhetsforanstaltning for å forebygge «sirkelinvesteringer».
- Et tak på 15 pst. for omvendte gjenkjøpsavtaler.
- Et målrettet unntak fra diversifiseringsreglene for ansattes spareordninger.

I tillegg er det bestemmelser om transparens. Kommisjonen skal etter fem år rapportere om regelverket fungerer etter hensikten.

Revidert pensjonskassedirektiv

Rådet vedtok 8. desember revidert pensjonskassedirektiv (direktiv om pensjonskassers virksomhet og tilsynet med dem – IORP2). Europaparlamentet vedtok den avtalte direktivteksten 24. november basert på enigheten mellom Rådet og Parlamentet 15. juni 2016. Kommisjonens forslag ble fremmet i april 2014. Nå gjenstår innføring i Official Journal.

Formålet med det reviderte pensjonskassedirektivet er å 1) styrke det felles indre markedet for arbeidsrelaterte pensjoner, 2) sikre god virksomhets- og risikostyring, 3) gi klar å relevant informasjon til medlemmer og pensjonsmottakere og 4) sikre at tilsynsmyndighetene har nødvendige verktøy for effektivt tilsyn med pensjonskassene.

Direktivet er basert på minimumsharmonisering. Medlemslandene kan således opprettholde eller innføre ytterligere tiltak for å beskytte medlemmene og pensjonsmottakerne forutsatt at slike bestemmelser er i tråd med medlemsstatenes forpliktelser etter Fellesskapslovgivningen.

Direktivet er EØS-relevant.

Pressemeldingen etter vedtak med videre peker til direktivteksten ligger [her](#).

PRIIPS-forordningen - utsettelse

Som tidligere omtalt fremmet Kommisjonen 9. november forslag om utsettelse av virketidspunktet for gjennomføringen av PRIIPS-forordningen (forordningen om nøkkeldokumenter for informasjon om sammensatte investeringsprodukter) med ett år – til 1.1.2018. Utsettelsen vil gi tilstrekkelig tid for næringen til å tilpasse seg de nye reglene.

Forslaget kom etter at Europaparlamentet hadde avvist Kommisjonens forslag til delegert gjennomføringsforordning som gir en nærmere spesifikasjon av utformingen av KID (nøkkeldokumentet for informasjon).

Rådet vedtok kommisjonens forslag 8. desember etter at Europaparlamentet hadde fattet tilsvarende vedtak 1. desember. Nå gjenstår kun å legge ut forordningen i Official Journal.

Forordningen er EØS-relevant.

Lenken til beslutningen og bakgrunnsinformasjon [her](#).

Kommisjonens forslag om krisehåndtering av sentral motparter (CCP)

Kommisjonen la 28. november frem det lenge bebudete forslaget til forordning om krisehåndtering av systemviktige sentrale motparter (CCP). Kommisjonen har ventet på avklaring på internasjonalt nivå. CCP-ene opptrer som mellommenn i handel med finansielle instrumenter, som aksjer, obligasjoner, derivater og råvarer (som f.eks. landbruksprodukter, olje og gass). Sentrale motparter har avgjørende betydning for begrensning av risiko og sammenkobling av det finansielle systemet. De gjør det enklere for finansforetak og sluttbrukere (selskaper mv.) å styre forretningsrisiko.

Pressemeldingen og utkastet til forordning mv. ligger [her](#).

Det er allerede høye reguleringsstandarder for CCP-er i EU gjennom EMIR (forordningen om europeisk infrastruktur). Disse omhandler imidlertid ikke håndtering av CCP-er med behov for krisehåndtering - enten for å gjenopprette eller avvike disse på en ordnet måte.

Forslaget om krisehåndtering av sentrale motparter sikter mot å etablere et regelsett for gjenoppretting eller avvikling av CCP-er som er systemisk viktige for det finansielle systemet. Utgangspunktet er bestemmelsene i direktivet om krisehåndtering av banker (BRRD), men forslaget inneholder i tillegg en del CCP-spesifikke regler, særlig om hvordan tap skal fordeles.

De viktigste formålene med forslaget er å 1) sikre at CCP-enes kritiske funksjoner i finansmarkedet bevares, 2) opprettholde den finansielle stabiliteten og 3) bidra til å hindre at kostnadene ved krisehåndtering av CCP-er må dekkes over statsbudsjettet.

Iht. forslaget skal CCP-er og myndighetene forberede seg på eventuelle problemer, intervenere på et tidlig tidspunkt for å komme problemene i forkjøpet og gripe inn når det har gått galt. Krisehåndteringsmyndighetene skal forberede krisehåndteringsplaner for hvordan CCP-er skal omstruktureres og deres kritiske funksjoner bevares ved en eventuell krise. CCP-enes tilsynsmyndigheter får særlige fullmakter til å intervenere i CCP-ers aktiviteter dersom deres levedyktigheten er i fare.

I tråd med retningslinjene fra G20s Financial Stability Board (FSB) vil en CCP bli satt under avvikling når det ikke gjenstår private løsninger for å redde vedkommende CCP og når sammenbrudd vil skade offentlige interesser og finansiell stabilitet.

I og med at CCP-er er grenseoverskridende av natur, er det viktig at myndighetene samarbeider på tvers av landegrensene for å sikre effektiv planlegging og velordnet krisehåndtering om nødvendig. Det er foreslått opprettet såkalte krisehåndteringskollegier for hver enkelt CCP. Disse omfatter alle relevante myndigheter, herunder ESMA (EUs verdipapirtilsyn) og EBA (EUs banktilsyn). De etablerte kollegiene iht. EMIR og de nye krisehåndteringskollegiene bør sammen løse de særlige oppgavene som følger av den foreslåtte forordningen. ESMA vil fremme felles tiltak og fungere som bindeledd om nødvendig.

Forslag om nye regler om venturekapital og sosiale entreprenører

Kommisjonen la 14. juli frem forslag til endringer i forordningene om venturekapitalfond (EuVECA) og entreprenørskapsfond (EuSET). De viktigste elementene i forslaget er:

- Utvide gruppen av forvaltere som har rett til å markedsføre og forvalte EuVECA og EuSET ved at dagens grense på 500 millioner euro i forvaltede aktiva fjernes. Dette gir mulighet

for stordriftsfordeler og troverdige produkter til fordel for investorer, som i sin tur kan investere mer til fordel for venturekapital og sosiale entreprenørskap.

- Utvide gruppen av aktiver som er EuVECA-godkjente for å muliggjøre investeringer i mindre «mid-caps» og i SMB-er som er notert i «SMB-vekstmarkeder». Grensen for SMB-er er økt fra 250 til 499 ansatte. Disse endringene ventes å gi flere selskaper mulighet for å nyte godt av EuVECA-investeringer og gjøre investeringer mer attraktive gjennom større risikospredning.
- Redusere kostnadene ved eksplisitt å forby vertsnasjoner å ta gebyrer i forbindelse med grensekryssende markedsføring av EuVECA- og EuSET-fond. Flere EU-land har tatt gebyrer på flere titalls tusen euro. Videre inneholder forslaget forenkling av registreringsprosedyrene og fastsettelse av en minimumskapital for å bli forvalter.

Kommisjonens forslag til endringer i forordningene ligger [her](#).

Forslaget om endringer i forordningene om EuVECA-fond og EuSET-fond er ledd i en større kapitalmarkedsunionspakke for å styrke venturekapitalinvesteringer i EU. Kommisjonen planlegger å bruke EU-budsjettet til å etablere et pan-europeisk venturekapitalfond på minst 500 millioner euro.

Rådets posisjon til forhandlingene med Europaparlamentet ble vedtatt av COREPER (EUs ambassadører) 16. desember. Pressemeldingen og posisjonen ligger [her](#).

Skattesaker

Modernisering av merverdiavgiften i EU – elektronisk handel

Kommisjonen la 1. desember 2016 fram en pakke med forslag til endringer i merverdiavgiftsreglene. Forslagene er en oppfølging av strategien for det digitale indre marked og handlingsplanen for merverdiavgift. Forslaget skal gjøre merverdiavgiftsreglene bedre tilpasset det økende omfanget av elektronisk handel over landegrensene. Kommisjonen foreslår blant annet å utvide ordningen med One-Stop-Shop slik at den omfatter all netthandel og å fjerne unntaket i merverdiavgiften for små forsendelser (verdi under 22 euro). Forslaget er i overensstemmelse med EUs plan om å benytte destinasjonsprinsippet i merverdiavgiften.

Aktuelle lenker:

- [Kommisjonens pressemelding](#)
- [Forslag til direktiv](#)
- [Forslag til forordning](#)
- [Konsekvensanalyse - arbeidsnotat fra Kommisjonen](#)
- [Sammendrag av konsekvensanalysen](#)

Kommisjonen la 1. desember 2016 fram en pakke med forslag til endringer i merverdiavgiftsreglene. Forslagene er en oppfølging av strategien for det digitale indre marked og handlingsplanen for merverdiavgift. De største endringene foreslås i merverdiavgiftsdirektivet (direktiv 2006/112/EF) og i forordningen om administrativt samarbeid om merverdiavgift (forordning nr. 904/2010). I tillegg foreslås det enkelte endringer i direktivet om merverdiavgiftsfritak (direktiv 2006/112/EF) og i forordningen om gjennomføring av merverdiavgiftsdirektivet (forordning nr. 282/2011).

Kommisjonen omtaler forslaget som «Modernising VAT for e-commerce» og skal gjøre merverdiavgiftsreglene bedre tilpasset det økende omfanget av elektronisk handel over landegrensene. Dagens kompliserte merverdiavgiftsregler innebærer at betydelige etterlevelseskostnader for de merverdiavgiftspliktige. Kommisjonen anslår at nettsalgsselskaper i dag i gjennomsnitt har årlige etterlevelseskostnader på 8 000 euro for hvert land der de selger sine varer. De høye etterlevelseskostnadene kan avskrekke virksomheter – særlig små og mellomstore bedrifter – fra å selge varer i andre medlemsland, mener Kommisjonen.

Forslaget er også motivert ut fra et ønske om å komme merverdiavgiftssvindelen til livs. Ifølge Kommisjonen står det så som så til med etterlevelsen etter dagens regler: Kommisjonen henviser til en empirisk undersøkelse som viser at 65 pst. av alle forsendelser fra tredjeland ikke overholder EUs merverdiavgiftsregler, og at handel med tredjeland til en verdi av 25 mrd. euro ikke overholder EUs merverdiavgiftsregler. Årlig taper medlemslandene store beløp på at nettsalg over landegrensene ikke overholder merverdiavgiftsreglene, anslått til 5 mrd. euro i 2016 og stigende til 7 mrd. euro i 2020. Kommisjonen legger til grunn at hele dette provenyet kan hentes inn dersom det foreliggende forslaget implementeres. Kommisjonen peker også på at manglende samarbeid mellom merverdiavgiftsmyndigheter i medlemslandene utnyttes til merverdiavgiftssvindele knyttet til nettsalg mellom EU-land.

Nærmere om forslaget

Kommisjonens merverdiavgifts-pakke inneholder en rekke forslag til endringer. Alle forslagene er i overensstemmelse med et destinasjonsbestemt merverdiavgiftssystemet, [som bestemt av Rådet i mai 2016](#). Destinasjonsprinsippet innebærer at det er hvor varen eller tjenesten konsumeres som avgjør hvilke satser merverdiavgiften beregnes etter og hvilket land merverdiavgiftsinntektene tilfaller. Nedenfor oppsummeres hovedpunktene i forslaget.

Utvide One-Stop-Shop

Kommisjonen foreslår at den digitale portalen for merverdiavgift - «One-Stop-Shop» utvides til å omfatte all netthandel over landegrensene. Portalen ble etablert i 2015 for elektroniske tjenester, som for eksempel apper til smarttelefoner og nettbrett. Etter forslaget skal all merverdiavgift på netthandel til EU beregnes kvartalsvis i denne portalen og betales i ett EU-land. Videre foreslås det at bare ligningsmyndighetene i ett medlemsland skal kunne revidere merverdiavgiftsregnskapet, noe som er ønsket av næringslivet og som støttes av de fleste medlemsland fordi det innebærer mer effektiv bruk av administrative ressurser.

Også virksomheter utenfor EU kan registrere seg i «One Stop Shop», men må da benytte et mellomledd lokalisert i EU for å håndtere merverdiavgift. Slike mellomledd kan f.eks. være en markeds plass, transportselskap, postselskap eller tollagent. Kommisjonen mener at dette vil forenkle merverdiavgifts- og tollbehandling for netthandel fra tredjeland.

«One-Stop-Shop» for elektroniske tjenester har blitt evaluert. Det anslås at portalen har redusert etterlevelseskostnadene med 500 mill. euro, eller om lag 41 000 euro per virksomhet. Evalueringen peker også på enkelte forbedrings muligheter, og forslaget om en nedre grense på 10 000 euro (se nedenfor) er et resultat av evalueringen.

Innføre en nedre grense for salg mellom land

Kommisjonen foreslår å innføre en årlig nedre grense på 10 000 euro i merverdiavgiften. Nettsalg over landegrensene opptil dette beløpet skal i merverdiavgiften behandles som innenlands salg. Kommisjonen vil på denne måten gjøre det enklere for oppstartsselskaper og mikroselskaper å selge produktene sine i andre medlemsland. Videre foreslår Kommisjonen at nettsalg under 100 000 euro årlig underlegges forenklede krav til dokumentasjon på hvor kunden er lokalisert. Parallelt foreslås det at innenlandske regler for fakturering og regnskap skal gjelde for handel under nedre grense.

Oppheve unntaket for små forsendelser

Kommisjonen foreslår at unntaket fra merverdiavgift for små forsendelser fjernes. Etter dagens regler er forsendelser fra tredjeland unntatt fra merverdiavgift når de har en verdi under 22 euro. Kommisjonen argumenterer for at dette unntaket er konkurransevridende til fordel for selgere i tredjeland. Til sammenligning vil alt salg innenfor EU være merverdiavgiftspliktig fra første eurocent. I tillegg peker Kommisjonen på at unntaket for små forsendelser kan utnyttes til merverdiavgiftssvindler ved at verdifulle forsendelser uriktig merkes med en verdi under grensen på 22 euro. Utvidelsen av «One-Stop-Shop» vil dessuten forenkle og effektivisere merverdiavgiftsbehandlingen, og Kommisjonen mener derfor at det ikke lenger er behov for unntaket for små forsendelser.

Lav sats på elektroniske publikasjoner

Forslaget innebærer at medlemsstatene står fritt til å benytte samme merverdiavgiftssats for elektroniske publikasjoner som for tilsvarende papirbaserte publikasjoner. Dagens regler åpner for reduserte satser for trykte publikasjoner, mens den ordinære sats skal gjelde for elektroniske publikasjoner. Mange medlemsland har lav sats eller nullsats i merverdiavgiften for papirbaserte publikasjoner, som aviser og bøker. Kommisjonens forslag innebærer imidlertid bare en mulighet til å benytte samme sats for elektroniske og trykte publikasjoner, og land som ønsker det kan dermed videreføre satsforskjeller mellom trykte og elektroniske publikasjoner.

Forslagene anslås å gi økte merverdiavgiftsinntekter på 7 mrd. euro årlig. Videre anslår Kommisjonen en reduksjon i administrative kostnader for næringslivet på 2,3 mrd. euro årlig. Enklere regler lavere administrasjonskostnader vil føre til økt handel og konkurranse, og Kommisjonen forventer derfor at forslaget sett under ett vil gi lavere produktpriser til forbrukere i EU. Isolert sett vil opphevelse av unntaket for små forsendelser kunne føre til økte priser på import fra ikke-EU-land, men Kommisjonen legger til grunn at dette mer enn oppveies av raskere levering av varen og økt sikkerhet for konsument om endelige pris på varen.

Andre skattesaker

Arbeid på skatteområdet under slovakisk formannskap: I dette dokumentet rapporterer ECOFIN til Det europeiske råd om fremdrift i og status for skattearbeidet 2. halvår 2016. Blant annet er status for forhandlingene mellom EU og Norge om samarbeid om merverdiavgift omtalt. Slovakisk formannskap har "paved the way forward" for en avtale med Norge.

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15254-2016-INIT/en/pdf>

Halvårsrapport fra Code-of-conduct-gruppen om selskapsskatt: Rapporten er en oppfølging av ECOFINs konklusjon fra desember 2015 om rapportering fra gruppens arbeid hver sjette måned. I halvårsrapporten oppsummeres arbeidet med bl.a. patentbokser, inntektsstrømmer inn og ut av EU-landene og forhold til tredjeland (herunder arbeidet med en felles «svarteliste»). Rapporten inneholder også utkast til retningslinjer for forhåndsavgjørelser i skattesaker. <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14750-2016-INIT/en/pdf>

Arbeidet med et felles konsolidert grunnlag i selskapsskatten fortsetter under maltesisk formannskap, skal man tro en [rapport](#) fra Weber Shandwick. Imidlertid er ikke skatt eller merverdiavgift nevnt med ett ord i de maltesiske prioriteringene.

[http://www.eu2017.mt/Documents/Maltese%20Priorities/EU2017MT%20-%20Presidency%20Priorities%20\(EN\).pdf](http://www.eu2017.mt/Documents/Maltese%20Priorities/EU2017MT%20-%20Presidency%20Priorities%20(EN).pdf)

Skatteadministrasjon: Oppdaterte retningslinjer i "The European Taxpayers' Code" sammenstilles god praksis for forholdet mellom skattytere og ligningsmyndigheter. Den gir en ikke-bindende retningslinjer for hvilke rettigheter og plikter som bør gjelde for skattytere og ligningsmyndigheter. En ny versjon av retningslinjene ble lagt frem 24. november 2016.

Høring: Gjensidig bistand om innkreving av skatt Kommisjonen gjennomfører for tiden en [offentlig høring om gjensidig bistand mellom medlemslandene om innkreving av skatt](#).

Formålet med høringen er å få kunnskap om dagens regler om gjensidig bistand om innkreving er hensiktsmessige og effektive. Særlig er det andre berørte aktører enn ligningsmyndighetene Kommisjonen ønsker innspill fra.

Statistikk: Skatt i prosent av BNP En [artikkel fra Eurostat](#) gir oversikt over skatt i prosent av BNP for medlemslandene i 2015. For medlemslandene sett under ett utgjorde skatt 40 prosent av BNP i 2015, uendret fra 2014. I Eurolandene var det tilsvarende forholdstallet noe høyere, 41,4 pst. Det er stor variasjon mellom medlemslandene. Frankrike (47,9 pst.), Danmark (47,6 pst.) og Belgia (47,5 pst.) har EUs høyeste skattenivå relativt til BNP, mens Irland (24,4 pst.) og Romania (28,0 pst.) har EUs laveste skattenivå relativt til BNP. For Norge angir Eurostat at skatt utgjorde 38,8 pst. av BNP i 2015, en reduksjon på 0,1 prosentpoeng fra 2014.

Statistikk: Inntekt og fordeling Eurostat la i desember 2016 fram [inntektsstatistikk for 2014](#) for EU-landene og EFTA-landene (bortsett fra Liechtenstein). Det er stor variasjon mellom landene når det gjelder bruttolønn uttrykt ved hjelp av kjøpekraftspariteter. Eurostat har også undersøkt inntektsfordeling i medlemslandene.